

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства
на тему: «Вербальні засоби актуалізації концепту ДЕМОКРАТІЯ у сучасному
англійськомовному газетному дискурсі та особливості їх передачі українською
МОВОЮ»

Студентки групи МПа 02-21
факультету германської філології
і перекладу освітньо-професійної програми
Перекладознавство: професійно-
орієнтований переклад
(англійська мова і друга іноземна мова)
за спеціальністю 035 Філологія
Муравської Анни Андріївни

Допущена до захисту
«_____» _____ 2022 року

Завідувач кафедри теорії і практики
перекладу з англійської мови

_____ доц. Мелько Х.Б.
(підпис) (ПБ)

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук,
доцент Малешкевич Л.М.

Національна шкала _____
Кількість балів: _____
Оцінка: ЄКТС _____

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Department of Theory and Practice of Translation from the English Language

Master Degree Thesis in Translation Studies

under the title: “Verbal means of actualizing the concept DEMOCRACY in modern English-language newspaper discourse and peculiarities of their rendering into Ukrainian”

Group MPa 02-21
School of German Philology
And Translation
Educational Programme Translation
Studies: Specialized Translation
(English and Second Foreign Language)
Majoring 035 Philology
Anna A. Muravska

Research supervisor:
L.M. Meleshkevych
Candidate of Philology,
Associate Professor

Kyiv – 2022

Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра з перекладознавства

студентки _____ I _____ курсу групи _____ Мпа 02-21 _____ факультету перекладознавства
КНЛУ

Муравської Анни Андріївни

(ПІБ студента)

спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, **освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)**

Тема роботи _____ Вербальні засоби актуалізації концепту ДЕМОКРАТІЯ у сучасному англійськомовному газетному дискурсі та особливості їх передачі українською мовою

Науковий керівник _____ Мелешкевич Л.М. _____

Дата видачі завдання _____ “10” вересня 2021 р. _____

Графік виконання кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства

№ п/п	Найменування частин і план кваліфікаційної роботи	Графік виконання	Підписи студента і керівника
1.	Аналіз наукових першоджерел і складання бібліографії	Жовтень 2021 р.	
2.	Написання теоретичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 1)	Листопад 2021 р.	
3.	Добір мовного матеріалу тексту і складання Додатку (100 англійськомовних речень та їх переклад)	Грудень 2021 р.	
4.	Аналіз мовного матеріалу тексту, який досліджується, і написання аналітичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 2)	Березень 2022 р.	
5.	Проведення перекладацького аналізу досліджуваного мовного явища і написання практичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 3)	Травень 2022 р.	
6.	Написання вступу і висновків дослідження, подання завершеної кваліфікаційної роботи науковому керівнику для попереднього перегляду	Вересень 2022 р.	
7.	Попередній захист кваліфікаційної роботи і подання завершеної кваліфікаційної роботи на кафедрі	05 жовтня 2022 р.	
8.	Оформлення документації (відгуки) і підготовка презентації до захисту кваліфікаційної роботи	Жовтень 2022 р.	
9.	Захист кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства	Грудень 2022 р.	

Науковий керівник _____ (підпис)

Студент _____ (підпис)

**ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента(ки) _____ І _____ курсу групи _____ Мпа 02-21 _____ факультету перекладознавства спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

_____ Муравської Анни Андріївни _____

(ПІБ студента)

за темою Вербальні засоби актуалізації концепту ДЕМОКРАТІЯ у сучасному англійськомовному газетному дискурсі та особливості їх передачі українською мовою

Відповідність кваліфікаційної роботи нормативним вимогам (необхідне позначити √ або +)		
1.	Наявність основних структурних компонентів	_____ усі компоненти присутні , _____ один компонент відсутній _____ декілька компонентів відсутні
2.	Відповідність оформлення, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ незначні помилки в оформленні _____ оформлення неправильне
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам

Особиста думка керівника _____

Кваліфікаційна робота _____ може бути (не може бути)

(ПІБ студента)

рекомендована до захисту

(підпис керівника)

(_____)
(ПІБ керівника)

” ____ ” _____ 2022 рік

**РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента(ки) _____ І _____ курсу групи _____ Мпа 02-21 _____ факультету перекладознавства спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, **освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)**

_____ **Муравської Анни Андріївни** _____

(ПІБ студента)

за темою _____ **Вербальні засоби актуалізації концепту ДЕМОКРАТІЯ у сучасному англійськомовному газетному дискурсі та особливості їх передачі українською мовою**

	Критерії	Оцінка в балах
1.	Наявність основних компонентів структури роботи — загалом 10 балів (усі компоненти присутні – 10 , один компонент відсутній – 5 , декілька компонентів відсутні – 0)	
2.	Відповідність оформлення роботи, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам до кваліфікаційної роботи — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи у форматуванні – 8 , незначні помилки в оформленні – 6 , значні помилки в оформленні – 4 , оформлення переважно не відповідає вимогам – 0)	
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки у формулюваннях – 6 , суттєві помилки у формулюваннях – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві помилки у формулюваннях – 8 , недостатня кількість проаналізованих іноземних джерел (мін. 30%) – 6 , відсутній критичний аналіз наукових праць – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність власного аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при перекладі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при перекладі й аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність перекладацького аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , неповне висвітлення результатів дослідження – 6 , часткове висвітлення результатів дослідження – 4 , не відповідає результатам дослідження – 0)	

Усього набрано балів: _____

_____ (ПІБ рецензента)

_____ (підпис рецензента)

” ” _____ 2022 р

ЗМІСТ

ВСТУП	1
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ У МОВОЗНАВСТВІ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ	5
1.1 Основні підходи до визначення поняття концепту.....	5
1.2 Перекладацькі стратегії відтворення концептів	13
1.3 Особливості газетного дискурсу та специфіка його перекладу	22
Висновки до розділу 1	28
РОЗДІЛ 2	
ТИПОЛОГІЯ І ФУНКЦІЇ КОНЦЕПТУ <i>ДЕМОКРАТІЯ</i> В АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ ГАЗЕТНОМУ ДИСКУРСІ	30
2.1 Семантична класифікація засобів вербалізації концепту <i>ДЕМОКРАТІЯ</i> в англійськомовному газетному дискурсі	30
2.2 Структурні моделі концепту <i>ДЕМОКРАТІЯ</i> в англійськомовному газетному дискурсі	41
2.3 Прагматичні функції засобів вербалізації концепту <i>ДЕМОКРАТІЯ</i> в англійськомовному газетному дискурсі.....	51
Висновки до розділу 2.....	54
РОЗДІЛ 3	
ВІДТВОРЕННЯ КОНЦЕПТУ <i>ДЕМОКРАТІЯ</i> У ПЕРЕКЛАДІ ТЕКСТІВ АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО ГАЗЕТНОГО ДИСКУРСУ.....	56
3.1 Способи еквівалентного відтворення українською мовою концепту <i>ДЕМОКРАТІЯ</i> у перекладах текстів англійськомовного газетного дискурсу	56
3.2 Застосування перекладацьких трансформацій для збереження прагматичних функцій концепту <i>ДЕМОКРАТІЯ</i> у перекладі текстів англійськомовного газетного дискурсу	65
Висновки до розділу 3.....	78

ВИСНОВКИ	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	83
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ	89
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	89
ДОДАТОК	91
Перекладацьке відтворення вербальних засобів актуалізації концепту ДКМОКРАТІЯ в англійськомовному газетному дискурсі	
SUMMARY.....	114

ВСТУП

Відмінною рисою сучасного мовознавства є стрімкий розвиток такого напрямку, як когнітивна лінгвістика. У центрі уваги когнітивної лінгвістики знаходиться мова, як інструмент організації, обробки та передачі інформації, а також як різновид здатності людини до пізнання. Явище концепту невід'ємно пов'язане саме з цією пізнавальною функцією мови.

Аналіз концепту як одиниці мислення починається з вивчення репрезентації концепту у мові, тобто з розгляду конкретних мовних одиниць, які можуть забезпечити розуміння того чи іншого концепту. Лише через вербалізацію концепт стає зрозумілим для загального сприйняття. При цьому об'єктивація концепту має індивідуальний характер, кожна людина залежно від статі, віку чи професії по-різному вербалізує той чи інший концепт. Крім того, засоби вербалізації певного концепту різняться від однієї мови до іншої. Вивчення концептів здійснюється за допомогою виявлення та аналізу мовних засобів їхньої репрезентації а також моделювання їхньої структури.

Питання засобів вербалізації та перекладу концепту ДЕМОКРАТІЯ залишається надзвичайно актуальним і сьогодні, коли українська мова все більше і більше збагачується новими поняттями, які не мають прямих лексичних відповідників в її словниковому складі.

Актуальність теми та доцільність наукового дослідження зумовлені недостатньою вивченістю засобів класифікації концепту ДЕМОКРАТІЯ, його структури та засобів еквівалентного перекладу в українській мові. Питання адекватності та еквівалентності залишаються надзвичайно актуальними при перекладі засобів мовного вираження концепту ДЕМОКРАТІЯ, оскільки чимала кількість цих вербалізованих концептів належать до безеквівалентної лексики, та потребують особливого підходу для здійснення адекватного та еквівалентного перекладу.

Мета дослідження полягає у з'ясуванні особливостей та способів вербалізації концепту демократія та їх структури в англійськомовному газетному дискурсі, а також їх еквівалентного перекладу в текстах засобами української мови.

Поставлена мета зумовлює вирішення наступних *завдань*:

- дослідити засоби семантичної класифікації концепту ДЕМОКРАТІЯ;
- дослідити структурні моделі концепту ДЕМОКРАТІЯ;
- визначити та проаналізувати прагматичні функції засобів вербалізації концепту ДЕМОКРАТІЯ;

- дослідити, визначити та проаналізувати перекладацькі стратегії відтворення концепту ДЕМОКРАТІЯ в англійськомовних газетних виданнях засобами української мови.

Об'єктом нашого дослідження стали засоби вербалізації концепту ДЕМОКРАТІЯ газетно-інформаційних текстах.

Предмет дослідження — способи еквівалентного відтворення концепту ДЕМОКРАТІЯ в англійськомовному газетному дискурсі засобами української мови.

Вирішення поставлених завдань здійснювалося за допомогою поєднання методу концептуального аналізу текстових фрагментів, методу кількісних підрахунків, а також методу перекладацького аналізу тексту. В процесі дослідження даного когнітивно-лінгвістичного явища нами був застосований метод когнітивного підходу до аналізу концепту ДЕМОКРАТІЯ та способів його еквівалентного перекладу.

Наукова новизна проведеного дослідження полягає, насамперед, в тому, що поняття концепту є недостатньо вивченим явищем, а питання адекватності та еквівалентності залишаються надзвичайно актуальними при перекладі засобів мовного вираження концепту демократія, оскільки чимала кількість цих вербалізованих концептів належать до безеквівалентної лексики, та потребують особливого підходу для здійснення адекватного та еквівалентного перекладу.

Наукова новизна даного дослідження також полягає в тому, що в роботі зібрано та систематизовано інформацію з різних наукових джерел, що дає можливість з'ясувати та виділити основні засоби структуризації, класифікації та еквівалентного відтворення концепту демократія англомовних газетно-інформаційних текстів засобами української мови.

Теоретичне значення даної роботи полягає в тому, що проведений комплексний аналіз засобів вербалізації та структуризації концепту демократія сприяє визначенню їх ролі, особливостей та способів перекладу. Отримані в роботі результати дослідження є певним внеском до загальної теорії перекладу та когнітивної лінгвістики.

Практична цінність одержаних результатів полягає, насамперед, у можливості використання матеріалів дослідження при укладанні навчальних та методичних посібників з лексикології, словників і довідників англійської мови, зокрема словників нової лексики.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження апробовано на Міжнародній науково-практичній відеоконференції «Україна у транскультурному й мультимодальному світі», яка проходила в КНЛУ 25 травня 2022 року. Тема доповіді: «Вербальні засоби актуалізації концепту ДЕМОКРАТІЯ у сучасному англійськомовному газетному дискурсі та особливості їх передачі українською мовою».

Дипломна робота з перекладу складається зі вступу, трьох розділів із висновками до кожного з них, висновків до всієї роботи, трьох списків використаних джерел, додатку і резюме.

У Вступі обґрунтовано вибір теми дослідження, її актуальність, сформульовано мету та завдання дипломної роботи, визначено матеріал і методи дослідження, його теоретичне значення, новизну, та практичну цінність, а також основний зміст згаданих структурних елементів роботи.

У Розділі 1 висвітлено теоретичні положення, які є ключовими для розв'язання поставленої мети. Зокрема, в теоретичній частині розкривається

ступінь розробки досліджуваної проблеми в сучасному мовознавстві, насамперед розглядаються основні підходи до вивчення поняття концепту, його класифікацій, перекладацьких стратегій відтворення концептів. Крім того, в цьому розділі ми дослідили особливості медійного дискурсу та специфіку перекладу текстів медійного дискурсу. Питанням визначення, класифікації та систематизації концептів займалися такі зарубіжні та вітчизняні вчені: О. Вежбицька, С.А. Аскольдова, В.Г. Ніконова, Д.С. Лихачов, Н.Д. Арутюнов, Ю.С. Степанов, Н.Ю. Шведов, В.А. Маслова, І.А. Стернін, В.В. Колесов, В.І. Карасик та ін.

У Розділі 2 визначено та розглянуто основні засоби семантичної класифікації концепту ДЕМОКРАТІЯ, досліджено структурні моделі концепту ДЕМОКРАТІЯ, а також розглянуто прагматичні функції засобів вербалізації концепту демократія в англійськомовному газетному дискурсі.

У Розділі 3 висвітлено результати дослідження способів еквівалентного відтворення українською мовою концепту демократія у перекладах текстів англійськомовного газетного дискурсу, а також застосування перекладацьких трансформації для збереження прагматичних функцій концепту ДЕМОКРАТІЯ у перекладі текстів англійськомовного газетного дискурсу.

У Додатку «Концепт демократія в англійськомовних газетно-інформаційних текстах та особливості їх перекладу українською мовою» подається 100 фрагментів з досліджуваним явищем в мові оригіналу та перекладу.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПОНЯТТЯ КОНЦЕПТУ У МОВОЗНАВСТВІ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

1.1 Основні підходи до визначення поняття концепту

Відмінною рисою сучасного мовознавства є стрімкий розвиток такого напрямку, як когнітивна лінгвістика. Об'єктом вивчення когнітивної лінгвістики є мова як інструмент для організації, обробки та передачі інформації, а також як різновид пізнавальної діяльності людини. Так, за словами Вів'єна Еванса, когнітивні лінгвісти, як і будь-які лінгвісти, вивчають мову заради неї самої; вони намагаються описати та пояснити її систематичність, структуру, функції, які вона виконує, і також те, як ці функції реалізуються системою мови. [80:15] Вчений пояснює, що когнітивні лінгвісти вивчають мову на основі припущення про те, що мова відображає моделі мислення людини. Саме тому вивчати мову з цієї точки зору означає вивчати моделі концептуалізації. Вів'єн Еванс пояснює, що мова є вікном у сферу когнітивного, вона надає уявлення про природу, структуру та організацію думок та ідей, вона є відображенням певних фундаментальних властивостей і конструктивних особливостей людського розуму. [80:5] Таким чином, основним завданням когнітивної лінгвістики є вивчення когнітивних механізмів, а саме: процесів сприйняття, категоризації та групування, розробка мовних моделей, встановлення взаємозв'язку між мовою та когнітивними функціями людського мозку.

Основною формою категоризації та головним засобом концептуалізації, як визнають вчені, є *концепт*, що став предметом вивчення у працях зарубіжних та вітчизняних учених: О. Вежбицької, С.А. Аскольдової, Д.С. Лихачова, Н.Д. Арутюнова, Ю.С. Степанова, Н.Ю. Шведова, В.А. Маслової, І.А. Стерніна, В.В. Колесова, В.І. Карасика та ін.

Оскільки вчені не досягли консенсусу стосовно визначення поняття концепт, на сьогодні існує безліч підходів до інтерпретації цього терміну.

Кубрякова О. С. визначає концепт як “термін, що слугує для пояснення одиниць ментальних чи психічних ресурсів нашої свідомості та інформаційної структури, яка відбиває знання і досвід людини; оперативна змістовна одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи та мови мозку (*lingua mentalis*), всієї картини світу, відображеної в людській психіці» [34:90]. Згідно з цим визначенням, концепт є розумовою одиницею, що фіксує знання людини і сприяє пізнанню світу. Концепт є водночас інструментом та результатом пізнання.

Досить схожим є підхід Попової З.Д. та Стерніна І.А. На їхню думку, концепт - це “глобальна розумова одиниця, що є квантом структурованого знання» [50:4]. Іншу точку зору стосовно визначення поняття концепт висвітлює Степанов Ю.С., називаючи концепт «основним осередком культури у ментальному світі людини» [55:43], поєднуючи культурний та ментальний аспект.

Така неоднозначність стосовно визначення поняття концепту стала причиною появи багатьох підходів до його вивчення. На сьогодні виділяють наступні основні наукові підходи до вивчення концептів: 1) лінгвокогнітивний; 2) лінгвокультурологічний; 3) психолінгвістичний і нейропсихолінгвістичний; 4) семантичний; 5) логіко-понятійний; 6) логічний; 7) інтеграційний.

Незважаючи на все різноманіття підходів до вивчення концептів на даний момент лише три з них користуються загальною підтримкою вчених: психолінгвістичний, лінгвокогнітивний і лінгвокультурологічний.

Психолінгвістичний підхід до вивчення концепту.

В лінгвістичній енциклопедії О.О. Селіванової поняття концепт визначається в межах психолінгвістичного підходу як «інформаційна структура свідомості, різносубстратна, певним чином організована одиниця пам'яті, яка містить сукупність знань про об'єкт пізнання, вербальних і невербальних, набутих шляхом взаємодії п'яти психічних функцій свідомості у взаємодії з

позасвідомим». [4:292] Обґрунтування цього підходу значною мірою базується на ідеї О. Потебні про трирівневу структуру слова, одним із яких поряд із внутрішньою та зовнішньою формою є зміст (або ідея), що відповідає чуттєвому образу чи розвинутому з нього поняттю. [4:292] Представниками цього підходу до вивчення концепту є А. А. Залевська, А. Р. Лурія та ін.

Таким чином, психолінгвістичний підхід до вивчення концепту базується на наступних припущеннях:

1. Концепти формуються та існують у людській свідомості.
2. Концепти акумулюють не лише окремі навички та досвід, а й знання, якими поділяється мовна спільнота в цілому.
3. Концепти піддаються вербалізації, тобто виражаються за допомогою мовних засобів (слів та словосполучень, речень і текстів). Вибір вербалізованої форми залежить від особистісного значення, ментальної репрезентації та внутрішнього лексикону мовця, що є між собою взаємопов'язані.
4. Слова-номінатори як засоби вербалізації концепту отримують статус назви концепту та передають його загальний змісту найбільш стислому вигляді.
5. Виступаючи як дискретні одиниці, концепти узагальнюють людські знання та досвід, які вербалізуються і зберігаються в національній пам'яті [51: 72].

Лінгвокогнітивний підхід до вивчення концепту

Представниками лінгвокогнітивного підходу є З.Д. Попова, І.А. Стернін, А. П. Бабушкін, О.С. Кубрякова, О. Карпенко, О. Рахіліна, О. Селіванова та ін. У контексті лінгвокогнітивного підходу дослідники визначають концепт як те, що моделює та узагальнює пізнавальну діяльність особистості. Дослідники, які вивчають концепт з цієї точки зору, трактують його як психічне утворення в свідомості людини, що допомагає розкрити мовну картину світу. Знання людини

про світ базується на такій одиниці інформації, як концепт, а мова розкриває і вербалізує те, що людина може сприйняти у зовнішньому світі.

Лінгвокогнітивний підхід до розуміння поняття ґрунтується на таких припущеннях (Кубрякова 1996; Лихачов 1997; Ляпін 1997; Нерознак 1998; Грузберг 2006):

1. Концепт - це інформація про те, що індивід знає, припускає, думає, уявляє про об'єкти нашого світу.

2. Поняття «концепту» відповідає тим відчуттям, якими людина оперує в процесі мислення, і відчуттям, які відображають досвід та знання, що є результатом процесів пізнання світу у вигляді певних «квантів» знань, які відображають результати всієї людської діяльності.

3. Концепт виражається за допомогою вербалізації. Мова не формує концепти, а слугує засобом обміну ними в процесі спілкування.

Також слід зазначити, що концепти існують не лише в індивідуальній свідомості особистості, але й у колективній свідомості мовної групи. Концепти є одиницями свідомості та інформаційної структури, що відображає людський досвід.

Таким чином, представники лінгвокогнітивного підходу інтерпретують концепт як одиницю оперативної свідомості, яка виступає як цілісне, нерозчленоване відображення факту дійсності. Згідно з цією теорією концепти утворюються внаслідок концептуалізації, уявного конструювання предметів і явищ навколишнього світу як результат процесу пізнавальної діяльності людини.

Лінгвокультурологічний підхід до вивчення концепту

Лінгвокультурологія вивчає процеси становлення, розвитку та функціонування свідомості та мови в культурно-історичному аспекті. Прихильниками цього підходу є С.Г.Воркачов, Д.С.Ліхачов, В.Н. Нерознак, Н.А.Красовський, Ю.С. Степанов, В.І. Карасик, В.В. Красних, В.А. Маслова та

ін. В межах лінгвокультурологічного підходу Ю.С. Степанов визначає концепт як «Згусток культури у свідомості людини; те, завдяки чому культура проникає у ментальний світ людини, її свідомість. І, з іншого боку, концепт - це те, завдяки чому людина сама проникає у культуру, а в деяких випадках і впливає на неї» [55]. На думку В. Нерознака, певні концепти можна категоризувати як культурні: «Концептами культури, що відображають національну картину світу, треба вважати концепти, які позначаються безеквівалентною лексикою», тобто ті концепти, які властиві носіям конкретної культури [45:80].

За визначенням С. Воркачова, концепт це “культурно позначений вербалізований смисл, репрезентований у плані вираження цілою низкою мовних реалізацій, які утворюють відповідну лексико-семантичну парадигму» [11:52].

Лінгвокультурологічний підхід до розуміння концепту базується на таких припущеннях (Нерознак 1998; Степанов 2007; Еванс 2006).

1. Концепт є феноменом культури.

2. Зміст концепту залишиться в рамках певної культури та епохи.

3. Будучи частиною картини світу, концепт відображає ціннісну орієнтацію як окремої людини, так і всієї мовної спільноти.

4. Таким чином, концепт може включати як загальні ознаки, так і індивідуальні особливості носіїв мови.

5. Культура визначає формування концептів, тобто концепт є ментальною проекцією елементів культури.

Окремої уваги заслуговує поняття «культурний концепт», що є загальноприйнятим терміном лінгвокультурології. Дослідження культурних концептів дозволяє виявити національну специфіку того чи іншого концепту та всієї концептосфери певної мови. Культурні концепти також називають «ядерними одиницями картини світу» (за В. А. Масловою), «культурними домінантами» (за В. І. Карасиком), та «константами» (за Ю .С. Степановим). Культурні концепти, у свою чергу, можна розділити на автохтонні (які

абстрагуються від значень своїх конкретних мовних реалізацій і містять у своїй семантиці «предметні» та етнокультурні семи) і універсальні концепти (які абстрагуються від невизначеної кількості мовних реалізацій і забезпечують еталон порівняння, необхідний для порівняння та перекладу). Автохтонні концепти можуть бути моногосними (внутрішньомовними) і полігосними (абстрагованими від лексичних одиниць двох і більше мов). Як постійні ознаки культури, вони також можуть поділятися на апіорні (що передують досвіду, існуючі завдяки силі людського розуму: наприклад, *одиночність, цивілізація, число*) і апостеріорні (ті, що впливають з досвіду, емпіричні: *віра, любов, ремесло*) [55:40-43].

Таким чином, лінгвокультурологічний підхід дуже відрізняється від двох вищезгаданих. З лінгвокультурологічної точки зору концепт вважається основною одиницею культури і є результатом культурних знань людини. Лінгвокультурологічний підхід орієнтований на вивчення культурних понять, що допомагає зрозуміти їх сутність, сформовану в колективній свідомості, а також визначити систему цінностей, на розвиток якої вплинули культурний, мовний або соціальний досвід індивідів.

Структура та типологія концептів

Існує безліч підходів до вивчення структури концептів. Найповніше описав структуру концепту у своїх працях Степанов Ю.С. На його думку концепт включає наступні складові:

1. Основна, актуальний ознака (значущий компонент, «відомий» усім носіям тієї чи іншої мови чи культури. Виражений вербально, він є засобом комунікації представників певної етнічної спільності, нації, народу) [55:40];

2. Додаткова або кілька додаткових, пасивних ознак, які вже є історичними, а не актуальними (додаткова, пасивна ознака концепту - є актуальною далеко не для всього етносу; є доступною для представників певної соціальної групи, для конкретного мікросоціуму) [55:40];

3. Внутрішня форма, що знаходиться на рівні підсвідомості, однак зображена у зовнішній словесній формі. Ця ознака є найменш актуальною для мово- і концептоносіїв будь-якої культури, оскільки історія життя слова є об'єктом вивчення фахівці з конкретних наук [55:40].

У межах лінгвокогнітивного аналізу, концепти можна класифікувати за характером їхньої за характером їхньої «спостережуваності» для людини. Так, концепти бувають вербалізовані та невербалізовані (або приховані). З. Д. Попова та І. А. Стернін використовують у цьому сенсі терміни «стійкі» (що мають закріплені за ними мовні засоби репрезентації) та «нестійкі» (глибоко особистісні, практично не вербалізовані). За ступенем «конкретності - абстрактності» концепти поділяються на конкретні (*людина, будинок*) та абстрактні (*краса, кохання*) [50:74].

З суто лінгвістичної точки зору вербалізовані концепти поділяються на лексичні, фразеологічні, граматичні та синтаксичні. Серед них виділяють найпростіші (представлені одним словом) та складні концепти (представлені у словосполученнях та реченнях).

Беручи до уваги дискурс, концепти можна класифікувати на повсякденні, наукові та художні. Крім того, на основі співвідношення «конвенційності - новизни» художні концепти поділяються на загальнохудожні (архетипи та прототипи), індивідуально-авторські (ідіотипи), та власне-авторські концепти (ідіотипи, власне-авторські неологізми) [4:267].

Виходячи з актуальності чи належності до певних груп носіїв мови, розрізняють універсальні (або загальнолюдські), етнічні (або національні), цивілізаційні, групові (мікро- та макрогрупові; а також вікові, гендерні, професійні) та індивідуальні концепти. За ступенем інтеграції семантичних структур концепти поділяються на суперконцепти, макроконцепти, базисні концепти та мікроконцепти [7:17].

Згідно з типологією М. В. Піменової, концепти поділяються за ознакою появи на споконвічні (наприклад, у російській мові - князь, богатир, Русь) та запозичені (імператор, президент); за ознакою розвитку структури на ті, що розвиваються (серце), і не розвиваються (богатир, соловей-розбійник); за ознакою сталості базової структури, дослідниця розділяє концепти на постійні (ті, що збереглися) та непостійні (ті, що трансформувалися); за ознакою первинності вчена розділяє концепти на первинні, тобто основні (*думка*), та похідні (*задум, помисел, намір, вигадка*); за ознакою актуальності на провідні чи ключові (*душа, земля, сонце*) та другорядні (*чиновник, консультант, демонстрація*) [46].

З типологічної точки зору концепти можна розглядати за двома ознаками: приналежності та змісту.

У першому випадку В. Іващенко ділить концепти на індивідуальні, групові (вікові, соціальні) та загальнонаціональні. Другий підхід проілюструємо з прикладу типології, запропонованої А. Бабушкіним. Лінгвіст виділяє наступні типи концептів: розумова картинка, схема, гіпонімія, кадр, сценарій, інсайти та калейдоскопічні концепти [3:22]. Так, під розумовими картинками А. Бабушкін має на увазі когнітивні структури типу об'ємних, просторових схем, які менш розроблені в деталях і представляють предметні реалії або міфами (троянда, смерть). Інсайт є актом безпосереднього усвідомлення, розуміння, осяяння і розуміється як «упакована» в слові інформація про конструкцію або функціональну приналежність предмета, наприклад: «парасолька», «ножиці», «барабан». Сценарій - це динамічно представлений кадр, який розгортається в часі за допомогою епізодів або етапів [3:24]. Протягом життя людина накопичує досвід і виробляє певні моделі поведінки, що відповідають конкретній ситуації, з метою економії часу та витрачання меншої кількості зусиль згодом. Прикладами фреймів може бути «школа», «лікарня», «зупинка».

В. Карасик розрізняє на параметричні та непараметричні культурні концепти. До перших, він відносить ті концепти, які виступають класифікуючими категоріями, такими як *час, простір, кількість, якість*. До останніх відносяться ті концепти, що мають предметний зміст, наприклад: *школа, приміщення*. В свою чергу непараметричні концепти поділяються на регулятивні та нерегулятивні. Особливість регулятивних концептів полягає у наявності ціннісного елемента. Чіткої межі між типами регулятивних концептів немає, проте до універсальних концептів В. Карасик відносить тріаду «істина-добро-краса» [24]. Прикладом етноспецифічних концептів є *душа, доля, туга* [24]. Телеономні концепти уособлюють універсалії духовного життя (*щастя, любов*), соціоспецифічні – *інтелігентність* [27]. Нерегулятивні концепти (*картинки, схеми, сценарії*), за термінологією В. Карасика, збігаються із запропонованою концепцією І. Бабушкіна.

1.2 Перекладацькі стратегії відтворення концептів

Як ми вже вияснили в попередньому розділі, концепт є ментальною одиницею, здатною вербалізуватись за допомогою мовних засобів: слів та словосполучень, речень і текстів. Саме тому питання адекватності та еквівалентності залишаються актуальними при перекладі засобів мовного вираження концептів. Переклад концептів, як лексичних одиниць, пов'язаний з наступними труднощами:

- Дослівний переклад не завжди є адекватним;
- Словникові відповідники часто не передають всіх відтінків значення;
- Той чи інший концепт може бути взагалі відсутнім у культурі мови перекладу.

Зрозуміло, що переклад будь-якого тексту передбачає взаємодію мов і, відповідно, культурних концептів. Досягнення еквівалентності двох текстів передбачає не абсолютну їх тотожність, а достатню спільність з метою комунікації у конкретних умовах.

Концепти, що є універсальними для кожної мови, як наприклад *людина-тварина*, *мир-війна*, *життя-смерть*, *Бог*, *душа*, *віра*, *простір* і т.д. не викликають жодних труднощів під час перекладу, оскільки вони мають прямі еквіваленти в мові перекладу (*людина-human-der Mensch*, *мир-peace-die Friede*, *Бог-God-der Gott*, *душа-soul-die Seele*, *віра-belief-die Glaube*). Проблеми перекладу концептів виникають тоді, коли вони відображають специфічні національні реалії тієї чи іншої культури.

На думку А. Вежбицької концепти («ключові слова») є виключно культурними поняттями. За її словами, «Ключові слова» - це слова, особливо важливі та показові для окремо взятої культури» [6]. Ці слова «можна розглядати як центральні точки, навколо яких організовані цілі галузі культури» [6:32]. Дослідниця пояснює, що культурні концепти це ті слова, вивчення яких дозволяє нам сказати суттєве та нетривіальне про ту чи іншу культуру. А. Вежбицька вказує на те, що національно забарвлені лексичні одиниці певної культури можуть не мати відповідників в іншій культурі. Тому такі слова як "*Вуха*", "*борці*", "*правда*", "*негідник*" і т.д. – є на її думку специфічними концептами російської мови [6:32].

Оскільки в рамках лінгвокультурологічного підходу концепт визначається як одиниця культури, чи феномен культури, що відображає національну картину світу, ці концепти, вербалізовані у вигляді лексичних одиниць слід розглядати як приклад безеквівалентної лексики. Існує безліч підходів до перекладу цього типу лексики. У своїй Теорії і практиці перекладу І.В. Корунць виділяє наступні методи перекладу:

1. Транскрипція або транслітерація (транскодування)

До цієї групи належать одиниці національно-специфічної лексики, справжні інтернаціоналізми, соціальні та політичні одиниці лексики, значення яких передаються на фонологічному рівні (*лорд, леді, пан, шилінг, козак, гривні* тощо) [32:227].

2. Транскрипція чи транслітерація з експлікацією

У багатьох випадках при перекладі національно-специфічної лексики за допомогою транскрипції чи транслітерації не вдається досягти повного вираження її лексичного значення. У такому випадку з'являється необхідність додаткового пояснення сенсу цієї лексичної одиниці. Це трапляється, коли одиниця/поняття культурно упередженого лексикону перекладається цільовою мовою вперше або коли ця одиниця національно-специфічної лексики ще не відома широкій публіці читачів/слухачів цільової мови. Пояснення може бути надано або в перекладеному уривку/потоці промови, де використовується одиниця з упередженими культурними ознаками, або у примітці, коли виникає необхідність у довгому поясненні: *As the dawn was just breaking, he found himself close to Covent Garden.*- Щойно стало розвиднятися, а він уже був неподалік від *ринку Ковент-Гарден* [32:228].

3. Описовий переклад/експлікація

Цей спосіб перекладу використовується насамперед коли з тих чи інших причин орфографічна форма значної кількості смислових одиниць, що належать до національно-специфічного лексикону вихідної мови, не може бути переведена в цільову мову. Це трапляється переважно тоді, коли за допомогою транскрипції/транслітерації не вдається передати сенс культурно маркованої національної одиниці, або коли це може призвести до небажаної двозначності в тексті цільової мови, наприклад: *The Tommies were numbered, formed fours, right turned and marched away*- *Рядових солдатів порахували, вишикували по чотири,*

повернули праворуч і відвели геть; Усі бачили, як ми у церкві *на рушник стали*. - Everybody saw me and you *being married* in the church [32:240].

4. Дослівний переклад (word-for-word)

Цей спосіб перекладу застосовується в тих випадках, коли складові частини, що утворюють одиниці національно-специфічного лексикону, водночас є основними прозорими носіями їхнього сенсу, вираженого через їх значення. Достовірний переклад таких смислових одиниць може бути досягнутий або шляхом дослівного перекладу або запозичення, наприклад: *first (second, third) reading перше (друге, третє) читання (офіційне внесення законопроекту в англійський парламент)*; *secondary grammar school (середня граматична школа)*; *stingazeta wall newspaper* [32:233].

5. Переклад за допомогою семантичних аналогів

Використання аналогічних одиниць при перекладі національно-специфічної лексики різних мов також може бути наслідком двосторонніх чи багатосторонніх контактів, яким нації, можливо, зазнавали протягом століть. Отже, подібні/аналогічні національні одиниці в різних мовах можуть з'явитися в результаті прямих або непрямих (через мову-посередницю) запозичень. Не дивно, що семантичні аналоги - це одиниці національної лексики, які безпосередньо співвідносяться в мові оригіналу та в мові перекладу за своїм денотативним значенням і здебільшого у спільній сфері їхнього функціонування - соціальній, культурній, політичній тощо. Хоча далеко не всі аналоги відображають всю складність значень, властивих одиницям вихідної мови. (*pop corn* кукурудзяні баранці; *gingerbread* імбирний пряник, коврижка; *shop-steward* цеховий староста (голова профкому); *stewed fruit* узвар/компот) [32:241].

Пітер Н'юмарк пропонує наступні стратегії перекладу безеквівалентної лексики:

1. Переклад за допомогою функціональних еквівалентів

Ця стратегія полягає в застосуванні слова, що не є культурно-специфічним або нового конкретного терміна замість культурно-специфічного виразу. За словами Ньюмарка (1988), «ця процедура, яка є аналізом культурних компонентів, є найточнішим способом перекладу, тобто декультуралізації культурно маркованого слова» [79].

2. Переклад за допомогою зміщення або транспозиції

Цей процес означає зміну граматики від SL до TL. Стратегія може передбачати зміни часів, чисел або інших категорій. Також може статися випадок, коли граматична категорія не існує в цільовій мові або вона не відповідає природному використанню [79].

Крім зазначених вище підходів до перекладу концептів, виражених у формі безеквівалентних лексичних одиниць, існують інші стратегії. Особливої уваги заслуговують перекладацькі трансформації.

У межах опису процесу перекладу, на думку В.М. Комісарова, «перекладацькі трансформації розглядаються не в статичному плані, як аналіз відносин між одиницями вихідної мови та їх словниковими відповідниками, а в плані динамічному, як способи перекладу, які перекладач може використовувати при перекладі різних текстів у тих випадках, коли словникова відповідність відсутня чи не може бути використана за умовами контексту» [30: 172].

Існує безліч класифікацій перекладацьких трансформацій, однак більшість вчених підтримує їх розподіл на дві групи: лексико-семантичні та лексико-граматичні.

Лексико-семантичні трансформації

1. Генералізація

Словниковий склад кожної мови включає слова-гіпероніми та відповідні гіпонімів. «Вираз з більш широким, менш конкретним діапазоном буквального значення є гіперонімом виразу з більш вузьким і більш конкретним буквальним значенням» [74:92]. Так, наприклад, слово *океан* виражає загальне значення, є гіперонімом. Відповідними гіпонімами у цьому випадку виступають такі слова як наприклад Тихий, Атлантичний океан, Червоне море тощо.

Отже, якщо в мові відсутні деякі з гіпонімів, можна використовувати загальне слово для досягнення еквівалентності перекладу. Передбачається, що таким чином цільові читачі зрозуміють сенс тієї чи іншої лексичної одиниці [61: 26].

2. Конкретизація

Однак, слід взяти до уваги те, що використання генералізації під час перекладу може призвести до часткової втрати інформації (Baker 1992, 41). Слова англійської мови мають більш абстрактний характер, ніж аналогічні українські слова. Тому при перекладі з англійської мови на українську перекладачі надають перевагу конкретизації. У випадку конкретизації ми використовуємо слово з більш вузьким, конкретним значенням (заміна гіпероніма на гіпонім) [74:95].

3. Модуляція (логічний розвиток)

Суть цієї лексико-семантична трансформації полягає в заміні слова чи словосполучення вихідної мови одиницею мови перекладу, значення якої логічно виводиться із значення вихідної одиниці. Найчастіше значення співвіднесених слів у оригіналі та перекладі стоять в причинно-наслідкових відносинах.

При модуляції семантична структура зазнає найбільших змін і може отримувати всі або майже всі нові компоненти: *відповідальний - керівник* (заміна більшості компонентів). Логічне розвиток є найбільш складним прийомом, що вимагає певної майстерності від перекладача. Його суть у заміні поняття іншим, не тільки, якщо ці поняття пов'язані один з одним як причина та слідство, але і як частина і ціле, знаряддя та дія тощо [42:114].

Лексико-граматичні трансформації

Переклад з однієї мови на іншу неможливий без граматичних трансформацій. Граматичні трансформації - це насамперед перебудова речення (зміна його структури), що включає відповідні зміни як синтаксичного, так і морфологічного порядку. Причини граматичних трансформації бувають як суто граматичні, так і лексичні, хоча основну роль відіграють граматичні чинники, тобто відмінності у структурі мов. При зіставленні граматичних категорій та форм англійської та української мов зазвичай виявляються такі явища: 1) відсутність тієї чи іншої категорії в одній з мов; 2) частковий збіг; 3) повний збіг. Необхідність у граматичних трансформаціях здебільшого виникає лише у першому та другому випадках. Існують наступні види лексико-граматичних трансформацій [42:113].

1. Граматична заміна

Це метод перекладу, під час якого граматична одиниця вихідної мови (мови-джерела) перетворюється на одиницю перекладної мови з іншим граматичним значенням. Граматичної заміни може зазнавати граматична одиниця будь-якого рівня: словоформа, частина мови, член речення, речення певного типу тощо. Вчені з галузі перекладознавства виокремлюють наступні види граматичної заміни:

- **морфологічна заміна (morphological replacement)** - заміна частини мови (*school library* 'шкільна бібліотека')

- **синтаксична заміна (syntactic replacement)** - заміна синтаксичної конструкції, напр., предикативних комплексів (*He wanted her to feel with him...* 'Він хотів, щоб вона відчула разом з ним...').
- **заміна структурного типу речення** (членування речень (Sentence fragmentation): одне складне → декілька простих, об'єднання речень (Sentence integration): декілька простих → одне складне)
- **заміна комунікативного типу речення** (повідомлення → питання (риторичне) тощо)

2. Антонімічний переклад

Суть цього методу полягає в заміні форми слова або словосполучення на протилежну (позитивної - на негативну й навпаки). Зміст одиниці, котра перекладається, залишається в основному подібним. Лексична заміна може зумовлювати структурні зміни (*Keep foreign goods out!* «Не допускати імпорту іноземних товарів!») [42:115].

3. Синонімічний переклад

Синонімія означає використання близького синоніма або слова з дуже подібним значенням до слова з тексту вихідної мови. Це не є справжнім еквівалентом, проте дуже близьким до нього. Тим не менш, Ньюмарк стверджує, що «синоніми краще використовувати лише там, де дослівний переклад неможливий і у випадку, якщо слово недостатньо важливе для компонентного аналізу» [20: 84].

4. Додавання

Цей тип лексико-граматичної трансформації передбачає введення в переклад лексичних елементів, що відсутні в оригіналі, з метою правильної передачі сенсу речення (оригіналу), що перекладається, та / або дотримання мовленнєвих і мовних норм, що існують у культурі мови перекладу (*he felt an*

overpowering desire to die for her <...>. «*він раптом відчув непереможне бажання віддати за неї життя*») [42:113].

5. Вилучення

Вилучення (omission) передбачає усунення в тексті перекладу певних тавтологічних лексичних елементів, які за нормами мови перекладу є частинами імпліцитного смислу тексту, напр., артиклів або прийменників [42:113].

6. Компенсація

Суть цього методу полягає в заміні елементу вихідної мови аналогічним або будь-яким іншим елементом мови перекладу, що компенсує втрату інформації та здатний справити подібну дію на читача (*to instigate political instability and socio-economic chaos. 'сприяють політичній дестабілізації і створенню хаосу в соціально-економічній сфері'*).

7. Наближений переклад

Наближений переклад полягає у використанні граматичної одиниці мови перекладу, яка в даному контексті частково відповідає безеквівалентній граматичній одиниці вихідної мови. Так, абсолютна конструкція в сучасній англійській мові не має відповідників в російській чи українській мові, якщо її розглядати як одиницю граматичного ладу. Вона має комплексне, нерозчленоване значення, що поєднує ряд ґрунтовних відносин. Однак у конкретному висловленні на перший план може висунутися один чи два види таких відносин (тимчасових, причинно-наслідкових, умовних, поступальних тощо.), що дозволяє okazіонально прирівняти відповідну російську чи українську структуру до абсолютної конструкції. Комісарів В.Н. наводить наступний приклад: *Business disposed of, Mr. Swiveller was inwardly reminded of its being high dinner-time.* - *Когда с этим делом было покончено, организм мистера Свивеллера напомнил ему, что час обеда уже близок* [30: 175].

1.3 Особливості газетного дискурсу та специфіка його перекладу

Перед тим як розглядати особливості медіа дискурсу, насамперед слід визначити що таке дискурс. У сучасній лінгвістиці та перекладознавстві існує безліч трактувань цього поняття.

Селіванова О.О. пропонує наступні визначення поняття дискурс:

1.Зв'язний текст у контексті численних супровідних фонових чинників – онтологічних, соціокультурних, психологічних тощо; текст, занурений у життя [41:121].;

2.Замкнена цілісна комунікативна ситуація (подія), складниками якої є комуніканти й текст як знаковий посередник, зумовлена різними чинниками, що опосередкують спілкування й розуміння (соціальними, культурними, етнічними і т.ін.) [41:121];

3. Стиль, підмова мовного спілкування [41:121].;

4.Зразок мовної поведінки в певній соціальній сфері, що має відповідний набір змінних [41:121].

Поняття дискурсу як комунікативного явища висуває також і Максимов С.Є. На думку вченого, «дискурс - це складне комунікативне явище, яке включає, крім самого тексту, інші фактори взаємодії (такі як спільне знання, комунікативні цілі, когнітивні системи учасників, їх культурна компетентність тощо), тобто все, що необхідно для успішної та адекватної інтерпретації тексту» [41]. Таким чином, текст є складовою частиною дискурсу і обидва вони «матеріалізуються» в комунікативну ситуацію, яка в свою чергу вбудовується в макроконтекст взаємодії: культурного, соціального, економічного, політичного, історичного, релігійного тощо [42].

Окрім визначення поняття дискурсу, особливої уваги заслуговує питання його типологізації. З точки зору соціолінгвістики можна виділити два основні типи дискурсу: персональний (особистісно-орієнтований) та інституційний. У

першому випадку промовець виступає як особистість, а у другому - як представник певного соціального інституту [25].

Об'єктом нашого вивчення є саме політичний газетний дискурс, що є частиною сучасного мас-медійного дискурсу.

М.В. Гречихін визначає медіадискурс як «соціально-регулятивний механізм, який організує масову свідомість у вигляді формування та тиражування соціально значущих когнітивних, аксіологічних і регулятивних смислів» [14:275]. Для дискурсу ЗМІ характерна багаторівневність передачі, її всеосяжність і актуальність. На думку Є.В. Горбачової, у дискурсивній комунікації за допомогою ЗМІ використовуються основні форми та методи реалізації інформаційної політики: активація зворотних зв'язків комунікативно-інформаційної взаємодії у системі «держава – ЗМІ – суспільство» через збільшення обсягу інформаційних продуктів діалогових форм; забезпечення доступу до інформаційних майданчиків медіасфери представників усіх сторін тощо. [13:106]. Таким чином, медіадискурс, будучи комунікативним процесом, не лише відображає актуальну медійну реальність, а й спрямований на її формування залежно від інтересів тієї чи іншої групи.

З точки зору сучасної лінгвістики дискурс засобів масової інформації можна класифікувати різними способами. Однак слід виділити два основні підходи. Згідно з першим, медіадискурс розглядається як окремий вид мовленнєво-мисливної діяльності, що належить виключно до медіа-сфери інформації. У цьому випадку слід розрізняти медіадискурс та інші незалежні типи дискурсу, такі як науковий, релігійний, політичний тощо. Відповідно до другого підходу, медіадискурс можна визначити як будь-який тип дискурсу (політичний, релігійний, науковий), що використовується в межах комунікації ЗМІ. [63: 536].

Т.Х. Добросклонська виділяє такі типи текстів медіадискурсу:

1. Базові тексти новин, а саме прототипні, які характеризуються своєю стабільною структурою як у різних ЗМІ, так і в описі різних медіатем. Такі тексти

відображають швидкоплинну картину світу, зберігаючи своєрідний формат, мовно-стилістичні особливості, насамперед використання кліше [18].

2. Аналітичні тексти, які не лише відображають поточні події, а й надають їм ідеологічного забарвлення. Такі тексти містять як фактичну інформацію, так і коментарі експертів, думку автора або відображають точку зору головного редактора. Аналітичні тексти рясніють ідіоматичними висловами, експресивними фразами з певним ступенем конотації, оціночними конструкціями [17].

3. Тексти-репортажі, які тематично прив'язані до певної теми, передають інформацію з точки зору автора. Основне призначення текстів цього типу - впливати на читача за допомогою різноманітних мовно-стилістичних засобів виразності, а також великої кількості експресивно-оцінних конструкцій.

4. Рекламні тексти, які використовуються для впливу на рішення одержувача придбати певний товар чи послугу. У цьому випадку більшого значення мають аудіовізуальні медіа. Вони використовуються разом із словесними повідомленнями для створення більш помітного ефекту впливу. [18:55].

Тексти медіа-дискурсу мають певні визначальні риси, що відокремлюють їх від решти дискурсів. Особливої уваги заслуговують стилістичні, лексичні та синтаксичні особливості. Зі стилістичної точки зору тексти медіа дискурсу становлять окрему підгрупу публіцистичного стилю. Публіцистичний стиль характеризується широким використанням суспільно-політичних, соціально-економічних, науково-технічних і виробничих термінів і метафоричним використанням медичних і спортивних термінів, емоційно-оцінних слів і словосполучень, перефразів, багатозначної образної лексики, а також тропів і фігур мовлення [63:272].

Британський лінгвіст, Рой Гарріс, наголошував на тому, що тексти газетного дискурсу поєднують в собі комунікативну та соціальну сферу людської

діяльності через використання мови. За його переконанням, мова є найкращим засобом спілкування, оскільки вона відображає нашу соціальну та людську діяльність. За допомогою використання мови ми можемо висловлювати те, що ми думаємо та робимо, в усній або письмовій формі. У свою чергу А. Пеннікук (2004) визначив мову текстів газетного дискурсу як засіб інформування та представлення різних тенденцій у соціальній взаємодії. А. Белл (1991) підтримав ідею, згідно з якою тексти газетного дискурсу є інституціями для формування та реалізації мови. Саме тому лексичний склад текстів газетного дискурсу є таким неоднорідним. Лексика текстів ЗМІ містить елементи наукового, офіційного та художнього стилів; має яскраво виражене емоційно-експресивне забарвлення, включає розмовні, сленгові елементи, неологізми. Для експресивно-оцінного забарвлення використовуються різноманітні лексико-фразеологічні одиниці та словосполучення. Активно використовуються запозичення та неологізми. Таким чином, мова ЗМІ є стилістично неоднорідною, синкретичною щодо використання усної та писемної форм мовлення, характеризується дифузією стилів та їх різновидів, розмитими стильовими межами [18:29].

З погляду лексики, однією з ключових особливостей текстів медіадискурсу є використання так званих ключових слів, або гасел, метою яких є маніпуляція та вплив на читачів. Суть цієї тактики полягає в тому, що слова-гасла часто мають подвійне значення (денотативне та конотативне), що робить їх відкритими до інтерпретацій в різних контекстах чи політичних доктринах (наприклад, «свобода», «нація», «народ», «інтереси суспільства», «національна безпека»). Залежно від контексту, ці слова можуть мати позитивну або негативну конотацію, можуть мати потужний заспокійливий або збуджуючий ефект. Слово, що має абстрактне значення вимагає певного уточнення, яким часто нехтують в текстах медіадискурсу. Крім того, багато слів позначають комплекси ідей, дуже віддалених від сфери безпосереднього досвіду людини («соціалізм»). Така двоякість та неясність використовується при позначенні основних політичних характеристик (реакційний-консервативний-ліберальний-прогресивний-

радикальний). Вибір характеристики багато в чому залежить від позицій адресанта і адресата: одна і та ж політична платформа з позицій різних людей може бути названа реакційною або ліберальною [19:46].

Іншою маніпулятивною технологією текстів медіадискурсу є використання фактору оціночності. Адресант позитивно оцінює свою позицію і одночасно надає негативну оцінку позиції свого опонента завдяки використанню засобів експліцитної та імпліцитної оцінки. Багатозначність термінів, що позначають одночасно різні явища повсякденної дійсності, зазвичай не викликає проблем в контексті. Але якщо полісемія обумовлена лише політичними мотиваціями, тоді навіть в межах певного контексту зміст може залишатись двозначним. Масмедіа цілеспрямовано грають на багатозначності слів і пов'язаних з ними різних емоційних і оцінних асоціаціях. Типовим для дискурсу мас-медіа є «вихолощення» поняття, як наприклад коли слово «свобода» ідентифікується з певними реальними обставинами. Адресат найчастіше не розуміє, що значення цих слів може сильно змінюватися в залежності від загального ідейного контексту. Таким чином, реакціонізм масмедіа призводить до створення дискурсивних конструкцій для захисту своїх інтересів, що викликає суспільний регрес шляхом різних дискурсивних маніпуляцій [17:83].

Норман Ферклаф, видатний британський лінгвіст, наголошує на фундаментальній ідеологічності текстів медіадискурсу. За його словами, «велика частина медіааналізу вказує на те, що інформаційно орієнтовані аспекти медіавиробництва (наприклад, у новинних програмах) формуються ідеологічно. Зокрема, можна сказати, що репрезентації в медіатекстах функціонують ідеологічно, оскільки вони сприяють відтворенню соціальних відносин панування та експлуатації» [71]. Вчений пояснює, що ідеологічні репрезентації в медіатекстах є, як правило, імпліцитними, тобто прихованими, а не експліцитними (явними), і вбудовуються в способи використання мови, які є натуралізованими та прийнятними для репортерів, аудиторії та різних категорій третіх сторін - передумови та припущення, що сприймаються як належне, на

основі яких узгодженість залежить від дискурсу або від звичайних способів проведення інтерв'ю. [69] На думку лінгвіста, необхідно відрізнити ідеологічні аспекти дискурсу від персуазивних аспектів, хоча обидва по-різному можна вважати політичними. Саме це і підриває основну мету ЗМІ, якою є просте «надання інформації». Норман Ферклаф наводить приклад документальних фільмів, які, як правило, висловлюють певну точку зору та використовують риторичні засоби, щоб переконати глядачів у правдивості зображуваного. [70] Ідеології ж навпаки сприймаються як належне, як спільна основа між репортером та/або аудиторією, не звертаючись до риторичних засобів. Саме тому, Норман Ферклаф наголошує на тому, що «медіадискурс слід розглядати як місце складних і часто суперечливих процесів, у тому числі ідеологічних» [68].

У синтаксичному плані для публіцистичного стилю характерне активне використання експресивних конструкцій, таких як окличні речення, питальні речення, речення зі звертаннями, риторичні запитання, повтори, розчленовані конструкції тощо, а також конструкцій з розмовним забарвленням: речення з частки, вигуки, речення фразеологічного характеру, звороти, еліптичні конструкції, паралелізм тощо [68].

Висновки до розділу 1

1. Концепт - основна форма категоризації та головний засіб концептуалізації. Це - ментальна одиниця, яка має здатність вербалізуватися за допомогою мовних засобів: слів та словосполучень, речень і текстів. Оскільки вчені не досягли консенсусу стосовно визначення поняття концепт, на сьогодні існує безліч підходів до інтерпретації цього явища, а саме: психолінгвістичний, лінгвокогнітивний, лінгвокультурологічний. З точки зору структури, концепти можна класифікувати за наступними ознаками: основна (актуальна)ознака, додаткові (пасивні) ознаки, внутрішня форма.

2. Більшість концептів можна перекласти за допомогою транскрипції чи транслітерації (у деяких випадках з пояснювальними елементами). Ті концепти, що належать до безеквівалентної лексики, потребують або описовго перекладу, або перекладу за допомогою семантичних аналогів. Перекладацькі трансформації (лексико-семантичні та лексико-граматичні) широко використовуються для забезпечення адекватності та еквівалентності перекладу.

3. Тексти медіа-дискурсу (газетного дискурсу) мають певні визначальні риси, що відокремлюють їх від решти дискурсів. У стилістичному відношенні тексти медіа дискурсу становлять окрему підгрупу публіцистичного стилю. Публіцистичний стиль характеризується широким використанням суспільно-політичних, соціально-економічних, науково-технічних і виробничих термінів і метафоричним використанням медичних і спортивних термінів, емоційно-оцінних слів і словосполучень, перефразів, багатозначної образної лексики, а також тропів і фігур мовлення. мова ЗМІ є стилістично неоднорідною, синкретичною щодо використання усної та писемної форм мовлення, характеризується дифузією стилів та їх різновидів, розмитими стильовими межами.

РОЗДІЛ 2

ТИПОЛОГІЯ І ФУНКЦІЇ КОНЦЕПТУ *ДЕМОКРАТІЯ* У МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ

2.1 Семантична класифікація засобів вербалізації концепту *ДЕМОКРАТІЯ* в англійськомовному газетному дискурсі

На думку вчених, концепт, насамперед, є семантичною категорією найбільш високого ступеня абстракції, що містить у собі конкретизовані значення загальної семантики. Так, В. М. Телія наголошує, що концепт – це «все те, що ми знаємо про об'єкт в усій екстенсії цього знання». Крім того, на думку В. М. Телії, концепту онтологічно передує категоризація, яка створює типовий образ і формує «прототип» [56].

З погляду когнітивної семантики можна протиставити концепти як універсальні та специфічні. Так, концепт *ДЕМОКРАТІЯ* є універсальним, він відрізняється своєю загальністю, має загальнолюдську значимість. Універсальні концепти неоднорідні. До їх складу входять як категоріальні (філософські та теософські), так і онтологічні (емоційні, біосоціальні, фізіологічні) ментальні утворення. Слід зазначити, що жоден універсальний концепт може бути повністю універсальним, оскільки він вбирає чуттєвий, історичний, соціальний досвід тієї чи іншої культури. Тому універсальні концепти мають відтінки національних особливостей [28].

Постійні зміни суспільних відносин визначають безперервну динаміку концептуального простору медіадискурсу, що вбирає все більше нових образів та смислів. Концепт «демократія» є одним з найбільш поширених концептів в англійськомовному медіа дискурсі. Він включає вітальні, політичні, моральні, релігійні та ін. цінності. Для дослідження семантичної класифікації засобів вербалізації концепту *ДЕМОКРАТІЯ* в англійськомовному медіадискурсі ми розглянемо окремі приклади використання цього концепту на матеріалі

англійських медіа та проведемо концептуальний аналіз даних фрагментів з метою виокремлення одиниць лексико-семантичного поля «демократія».

UN Women is bringing together the next generations of women's rights activists with gender equality advocates and visionaries who were instrumental in creating the Beijing Platform for Action more than two decades ago.

1. У даному фрагменті тематичним домінантом є тема боротьби жінок за свої права.

2. Тематичний домінант виражено за допомогою таких лексико-семантичних одиниць, як «women's rights activists» (активісти за права жінок) та «gender equality» (гендерна рівність).

3. Іншими засобами вираження тематичного домінанта, так званими семантичними корелятами, є наступні лексико-семантичні одиниці: *UN Women* (організація «ООН-Жінки»), *Beijing Platform for Action* (Пекінської платформи дії).

4. Таким чином, у даному фрагменті концепт ДЕМОКРАТІЯ виражено за допомогою наступних лексико-семантичних одиниць, що входять до лексико-семантичного поля «фемінізм» та «рівноправ'я»:

- *women's rights activists;*
- *gender equality;*
- *UN Women;*
- *Beijing Platform for Action.*

Collectively, these change-makers of all ages and genders can tackle the unfinished business of empowering women through a new, groundbreaking, multigenerational campaign: “Generation Equality: Realizing women's rights for an equal future”.

1. У даному фрагменті тематичним домінантом є боротьба представників будь-якого віку за права жінок заради створення рівноправного суспільства.

2. Тематичний домінант виражено за допомогою таких лексико-семантичних одиниць, як «*change-makers*» (активісти), «*empowering women*» (розширення прав і можливостей жінок), «*women's rights*», «*equal future*» (рівноправне майбутнє).

3. Іншими засобами вираження тематичного домінанта, так званими семантичними корелятами, є наступні лексико-семантичні одиниці: *of all ages and genders* (будь-якого віку та статі), *multigenerational campaign* (кампанія, участь у якій беруть декілька поколінь/міжпоколіннєва кампанія).

4. Таким чином, у даному фрагменті концепт ДЕМОКРАТІЯ виражено за допомогою наступних лексико-семантичних одиниць, що входять до лексико-семантичних полів «фемінізм» та «вікова інклюзивність»:

- *change-makers*;
- *empowering women*;
- *women's rights*
- *equal future*;
- *of all ages and genders*;
- *multigenerational campaign*.

If passed into law, the Bill would further promote the protection of equal opportunities for all Nigerians irrespective of gender.

1. У даному фрагменті тематичним домінантом є боротьба за рівні можливості для нігерійців, незалежно від статі.

2. Тематичний доміант виражено за допомогою таких лексико-семантичних одиниць, як «*protection of equal opportunities*» (захист рівних можливостей) та «*irrespective of gender*» (незалежно від статі).

3. Іншими засобами вираження тематичного доміанта, так званими семантичними корелятами, є наступні лексико-семантичні одиниці: «*passed into law*» (прийняття закону), «*the Bill would promote*» (законопроект сприятиме).

4. Таким чином, у даному фрагменті концепт ДЕМОКРАТІЯ виражено за допомогою наступних лексико-семантичних одиниць, що входять до лексико-семантичних полів «фемінізм», «вікова інклюзивність» та «законотворення»:

- *protection of equal opportunities;*
- *irrespective of gender;*
- *passed into law;*
- *the Bill would promote.*

By the calculus of the political class, Anambra was not meant to have a free and fair election.

1. У даному фрагменті тематичним доміантом є реалії політичного життя Анамбри, а саме неможливість проведення демократичних виборів.

2. Тематичний доміант виражено за допомогою таких лексико-семантичних одиниць, як «*free and fair election*» (вільні та чесні вибори).

3. Іншими засобами вираження тематичного доміанта, так званими семантичними корелятами, є наступні лексико-семантичні одиниці: «*political class*» (політичний клас).

4. Таким чином, у даному фрагменті концепт ДЕМОКРАТІЯ виражено за допомогою наступних лексико-семантичних одиниць, що входять до лексико-семантичного поля «реалії внутрішньополітичного життя»:

- *free and fair election;*
- *political class.*

The political class was literally coasting home to victory! But two days to the election, IPOB and other non-state actors pulled back to rally behind the electoral process for the people to freely have their say.

1. У даному фрагменті тематичним домінантом є політична боротьба IPOB (Корінних народів Біафри) за демократичні права.

2. Тематичний домінант виражено за допомогою таких лексико-семантичних одиниць, як «*pulled back to rally*» (зібралися на мітинг) та «*to freely have their say*» (заради волевиявлення).

3. Іншими засобами вираження тематичного домінанта, так званими семантичними корелятами, є наступні лексико-семантичні одиниці: «*the political class*» (політичний клас), «*non-state actors*» (недержавні діячі/суб'єкти), «*the electoral process*» (виборчий процес).

4. Таким чином, у даному фрагменті концепт ДЕМОКРАТІЯ виражено за допомогою наступних лексико-семантичних одиниць, що входять до лексико-семантичного поля «*реалії внутрішньополітичного життя*»:

- *pulled back to rally;*
- *to freely have their say;*
- *the political class;*
- *non-state actors;*
- *the electoral process.*

Statewide, they braved the security risk and palpable tension, procedural delays and malfunctioning Bi-modal Voters Accreditation System (BVAS) devices, just to vote for the candidate of their choice.

1. У даному фрагменті тематичним домінантом є політична боротьба за демократичні вибори.

2. Тематичний домінант виражено за допомогою таких лексико-семантичних одиниць, як «*vote for the candidate of their choice*» (голосувати за обраного кандидата) та «*braved the security risk and palpable tension*» (не побоялися безпекових ризиків та відчутної напруженості).

3. Іншими засобами вираження тематичного домінанта, так званими семантичними корелятами, є наступні лексико-семантичні одиниці: «*Bi-modal Voters Accreditation System (BVAS) devices*» (пристрої бімодальної системи акредитації виборців (BVAS)) та «*procedural delays*» (процедурні затримки).

4. Таким чином, у даному фрагменті концепт ДЕМОКРАТІЯ виражено за допомогою наступних лексико-семантичних одиниць, що входять до лексико-семантичного поля «*реалії внутрішньополітичного життя*», «*боротьба за демократичні свободи*»:

- *vote for the candidate of their choice*;
- *braved the security risk and palpable tension*;
- *Bi-modal Voters Accreditation System (BVAS) devices*;
- *procedural delays*.

Indeed, it was a battle between light and darkness in Anambra and the people ensured that light prevailed. That is the demonstration of the people's movement at its finest!

1. У даному фрагменті тематичним домінантом є боротьба жителів Анамбри за свої політичні свободи.

2. Тематичний домінант виражено за допомогою такої лексико-семантичної одиниці, як «*people's movement*» (народний рух).

3. Іншими засобами вираження тематичного домінанта, так званими семантичними корелятами, є наступні лексико-семантичні одиниці: «*battle between light and darkness*» (боротьба між світлом та темрявою), «*ensured that light prevailed*» (зробили все, щоб світло перемогло).

4. Таким чином, у даному фрагменті концепт ДЕМОКРАТІЯ виражено за допомогою наступних лексико-семантичних одиниць, що входять до лексико-семантичного поля «*реалії внутрішньополітичного життя*», «*боротьба за демократичні свободи*»:

- *people's movement*;
- *battle between light and darkness*;
- *ensured that light prevailed*.

Last year, they did things differently, collectively spoke up against injustices, sought disbandment of the police rogue formation known as the Special Anti-Robbery Squad (SARS), demanded a better society and stayed on the streets in grim determination.

1. У даному фрагменті тематичним домінантом є політична боротьба за демократичні свободи.

2. Тематичний домінант виражено за допомогою таких лексико-семантичних одиниць, як «*collectively spoke up against injustices*» (єдиногolosно виступили проти несправедливості), «*sought disbandment of the police rogue formation*» (домагалися розпуску шахрайського поліцейського формування), «*demanded a better society*» (вимагали покращення умов суспільства), «*stayed on the streets in grim determination*» (не залишали протестів з суворою рішучістю).

4. Таким чином, у даному фрагменті концепт ДЕМОКРАТІЯ виражено за допомогою наступних лексико-семантичних одиниць, що входять до лексико-

семантичного поля «реалії внутрішньополітичного життя», «боротьба за демократичні свободи»:

- *collectively spoke up against injustices;*
- *sought disbandment of the police rogue formation;*
- *demanded a better society;*
- *stayed on the streets in grim determination.*

The Minister of Information and Culture, Lai Mohammed and his Interior counterpart, Rauf Aregbesola, began subtle campaigns to gag freedom of speech by invoking the controversial Anti-Social Media Bill under the pretence of regulating fake news and hate speech.

1. У даному фрагменті тематичним домінантом є спроби політичного придушення демократичних прав та свобод.

2. Тематичний домінант виражено за допомогою таких лексико-семантичних одиниць, як «*campaigns to gag freedom of speech*» (кампанії з метою придушення свободи слова) та «*under the pretence of regulating fake news and hate speech*» (нід приводом регулювання фейкових новин та мови ненависті).

4. Таким чином, у даному фрагменті концепт ДЕМОКРАТІЯ виражено за допомогою наступних лексико-семантичних одиниць, що входять до лексико-семантичного поля «реалії внутрішньополітичного життя»:

- *campaigns to gag freedom of speech;*
- *under the pretence of regulating fake news and hate speech.*

While reforming the police, the government must egg-on in tackling insecurity, poverty, and unemployment by restructuring the country, evolving competitive regionalism and enabling environment for investments to thrive.

1. У даному фрагменті тематичним домінантом є політичні вимоги для створення демократичного суспільства.

2. Тематичний домінант виражено за допомогою таких лексико-семантичних одиниць, як «*reforming the police*» (реформа поліції), «*tackling insecurity, poverty, and unemployment*» (боротися із небезпекою, бідністю та безробіттям)

3. Іншими засобами вираження тематичного домінанта, так званими семантичними корелятами, є наступні лексико-семантичні одиниці: «*restructuring the country*» (реформування країни), «*evolving competitive regionalism*» (заохочувати конкурентноспроможний регіоналізм), «*enabling environment for investments to thrive*» (створювати сприятливе середовище для процвітання інвестицій).

4. Таким чином, у даному фрагменті концепт ДЕМОКРАТІЯ виражено за допомогою наступних лексико-семантичних одиниць, що входять до лексико-семантичного поля «*критерії демократизації суспільства*»:

- *reforming the police;*
- *tackling insecurity, poverty, and unemployment;*
- *restructuring the country;*
- *evolving competitive regionalism;*
- *enabling environment for investments to thrive.*

Geostrategic shifts have put democracy back at the center of global politics. Institutes such as Varieties of Democracy (V-Dem) and Freedom House have documented the fast derailment of democracy.

1. У даному фрагменті тематичним домінантом є зміни, які зазнає демократія в умовах геополітичної нестабільності.

2. Тематичний доміант виражено за допомогою таких лексико-семантичних одиниць, як «*center of global politics*» (центр глобальної політики), «*geostrategic shifts*» (геостратегічні зміни).

3. Іншими засобами вираження тематичного доміанта, так званими семантичними корелятами, є наступні лексико-семантичні одиниці: «*derailment of democracy*» (занепад демократії), «*Varieties of Democracy*» (незалежний дослідницький інститут *Varieties of Democracy*), «*Freedom House*» (міжнародна правозахисна неурядова організація *Freedom House*).

4. Таким чином, у даному фрагменті концепт ДЕМОКРАТІЯ виражено за допомогою наступних лексико-семантичних одиниць, що входять до лексико-семантичного поля «реалії зовнішньополітичного життя» та «демократичні інститути»:

- *center of global politics*;
- *geostrategic shifts*;
- *derailment of democracy*;
- *Varieties of Democracy*;
- *Freedom House*.

Отже, за результатами проведеного дослідження, ми можемо визначити наступні методи семантичної класифікації засобів вербалізації концепту ДЕМОКРАТІЯ на матеріалах англомовних медіа, наведених в Табл.1 та Табл.2:

Табл.1

Лексико-семантичне поле	Демократичні інститути	Боротьба за демократичні свободи	Фемінізм, вікова інклюзивність (рівноправ'я)

Засоби вербалізації концепту ДЕМОКРАТІЯ	<i>Beijing Platform for Action; Varieties of Democracy; Freedom House, the White House, the US, The International Republican Institute; the Team Europe Democracy initiative; the Council of Europe; The UN General Assembly; the European Commission.</i>	<i>collectively spoke up against injustices; sought disbandment of the police rogue formation; demanded a better society; stayed on the streets in grim determination; people's movement; battle between light and darkness; ensured that light prevailed. vote for the candidate of their choice; braved the security risk and palpable tension;</i>	<i>Reforming the police; tackling insecurity, poverty, and unemployment; restructuring the country; evolving competitive regionalism; enabling environment for investments to thrive.</i>
--	--	---	---

Табл.2

Лексико-семантичне поле	Реалії внутрішньополітичного життя, законотворення	Реалії зовнішньополітичного життя	Критерії демократизації суспільства
Засоби вербалізації концепту ДЕМОКРАТІЯ	<i>campaigns to gag freedom of speech; under the pretence of regulating fake news and hate speech. people's movement; free and fair election; Bi-modal Voters Accreditation System (BVAS) devices; procedural delays.</i>	<i>center of global politics; geostrategic shifts; derailment of democracy; Western sanctions; avoiding a wider conflagration; strategic ambiguity; curbing autocratic repression</i>	<i>reforming the police; tackling insecurity, poverty, and unemployment; restructuring the country; evolving competitive regionalism; enabling environment for investments to thrive.</i>

У відсотковому співвідношенні, найбільш поширеним лексико-семантичним полем є «боротьба за демократичні свободи» (35%), друге місце займають лексико-семантичні поля «реалії зовнішньополітичного життя» (19%) та «реалії внутрішньополітичного життя» (18%), критерії демократизації

суспільства (12%), «демократичні інститути» (9%) та «рівноправ'я» (7%) складають решту відсоткового співвідношення.

Табл.3

Лексико-семантичне поле	Відсоткове співвідношення
<i>Боротьба за демократичні свободи</i>	35%
<i>Демократичні інститути</i>	9%
<i>Критерії демократизації суспільства</i>	12%
<i>Реалії внутрішньополітичного життя, законотворення</i>	18%
<i>Реалії зовнішньополітичного життя</i>	19%
<i>Фемінізм, вікова інклюзивність (рівноправ'я)</i>	7%

2.2 Структурні моделі концепту *демократія* в англійськомовному газетному дискурсі

Як ми вже зазначили в Розділі 1, з точки зору структури, концепт являє собою асоціативно-сміслову (номінативну) поле, як сукупність мовних засобів, що об'єктивують (вербалізують) концепт у певний період розвитку суспільства [50]. У структурі цього поля знаходиться смисловий центр, так зване ядро, приядерна зона та периферія, які свідчать про смислову динаміку концепту. Асоціативно-сміслову поле виявляє особливості представленої в тексті або сукупності типологічно однорідних текстів концептуальної інтерпретації дійсності. До складу концепту входять усі можливі ментальні характеристики того чи іншого феномену, виражені за допомогою мовних одиниць

Для дослідження структурної моделі концепту «демократія» на матеріалах англійськомовних медіа ми будемо використовувати схему концептуального аналізу, метою якого є:

1. Реконструкція та ідентифікація текстових / літературних концептів і вивчення їх конкретного поєднання в аналізованому дискурсі;
2. Висновок про зміст аналізованих понять шляхом визначення структурних компонентів понять [51].

The White House urged Ms. Pelosi not to visit Taiwan, reflecting Washington's delicate balancing act as it plays a central role in both dramas, seeking to strengthen the international order around Western values while avoiding a wider conflagration.

1. У даному фрагменті тематичним домінантом є посилення глобального порядку, як політична мета візиту Ненсі Пелосі до Тайваню.

2. Тематичний домінант виражено за допомогою таких лексико-семантичних одиниць, як «*balancing act*» (акт балансування), «*strengthen the international order*» (посилити міжнародний порядок).

3. Іншими засобами вираження тематичного домінанта, так званими семантичними корелятами, є наступні лексико-семантичні одиниці: «*western values*» (Західні цінності), «*avoiding a wider conflagration*» (уникнення розпалення конфлікту).

Висновок про зміст аналізованих концептів шляхом визначення структурних компонентів концептів передбачає наступну процедуру:

1. Реконструкція концептуальних метафор як когнітивних механізмів формування вербальних образів. Реконструйовано такі концептуальні метафори концепту ДЕМОКРАТІЯ:

- ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ ПОРЯДОК (ORDER) (*seeking to strengthen the international order*);
- ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ ЦІННОСТІ (*seeking to strengthen the international order around Western values*);

- ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ БАЛАНСУВАННЯ (*Washington's delicate balancing act*);

2.Репрезентація літературного концепту через його концептуальні властивості. ДЕМОКРАТІЯ у даному фрагменті представлена як:

- делікатна (ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ БАЛАНСУВАННЯ).

People often still assume that peacebuilding only takes place after the guns have fallen silent, when in fact peacebuilding can and does take place before, during and after violent conflict, as our work over the past 20 years has demonstrated.

1.У даному фрагменті тематичним домінантом є розбудова миру під час збройного конфлікту.

2.Тематичний домінант виражено за допомогою таких лексичних одиниць, як «*peacebuilding*» (розбудова миру/миротворення).

3.Іншими засобами вираження тематичного домінанта, так званими семантичними корелятами, є наступні лексико-семантичні одиниці: «*after the guns have fallen silent*» (після складання зброї), «*after violent conflict*» (після завершення кривавого конфлікту).

4.Реконструкція концептуальних метафор ДЕМОКРАТІЇ:

- ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ МИР (*peacebuilding; peacebuilding can and does take place before, during and after violent conflict*).

5.Репрезентація літературного концепту через його концептуальні властивості. ДЕМОКРАТІЯ у даному фрагменті представлена як:

- миротворча (ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ МИР).

Meanwhile the democracy insists on maintaining democratic procedures, and grass-roots participation, because it understands that it's not just ritual, it's the core of the values its citizens are fighting and dying for.

1. У даному фрагменті тематичним домінантом є демократичні цінності як мета народної боротьби.

2. Тематичний домінант виражено за допомогою таких лексичних одиниць, як «*democratic procedures*» (демократичні процедури), «*the core of the values its citizens are fighting and dying for*» (ключові цінності, за які борються і помирають громадяни).

3. Іншими засобами вираження тематичного домінанта, так званими семантичними корелятами, є наступні лексико-семантичні одиниці: «*grass-roots participation*» (масове залучення).

4. Реконструкція концептуальних метафор ДЕМОКРАТІЇ:

- ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ МАСОВЕ ЗАЛУЧЕННЯ (*maintaining democratic procedures, and grass-roots participation*).
- ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ БОРОТЬБА (*the core of the values its citizens are fighting and dying for*).
- ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ КЛЮЧОВІ ЦІННОСТІ (*it's the core of the values its citizens are fighting and dying for*).

5. Репрезентація літературного концепту через його концептуальні властивості. ДЕМОКРАТІЯ у даному фрагменті представлена як:

- ціннісна (ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ КЛЮЧОВІ ЦІННОСТІ);
- масова (ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ МАСОВЕ ЗАЛУЧЕННЯ);
- войовнича (ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ БОРОТЬБА).

(72) *Against a backdrop of democratic deterioration around the world, Russia's invasion of Ukraine suggests a different kind of dynamic: when democracy takes root—albeit imperfectly—in one country, this can present a serious threat to authoritarianism in another.* (SDIU, IR)

1. У даному фрагменті тематичним домінантом є демократія як загроза авторитарним режимам на прикладі Україно-російської війни.

2. Тематичний домінант виражено за допомогою таких лексичних одиниць, як «*when democracy takes root*» (коли демократія вкорінюється), «*present a serious threat to authoritarianism*» (становити серйозну загрозу для авторитаризму).

3. Іншими засобами вираження тематичного домінанта, так званими семантичними корелятами, є наступні лексико-семантичні одиниці: «*Russia's invasion of Ukraine*» (вторгнення росії в Україну), «*democratic deterioration*» (занепад демократії).

4. Реконструкція концептуальних метафор ДЕМОКРАТІЇ:

- ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ ЗАГРОЗА (*when democracy takes root...can present a serious threat to authoritarianism*).
- ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ НЕСТАБІЛЬНІСТЬ (*democratic deterioration around the world*).

5. Репрезентація літературного концепту через його концептуальні властивості. ДЕМОКРАТІЯ у даному фрагменті представлена як:

- загрозна (ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ ЗАГРОЗА);
- хитка (ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ НЕСТАБІЛЬНІСТЬ);

The West's credibility is at stake. This is not, and never was, a choice between a values- and an interest-based policy; values are democracies' most fundamental interest.

1. У даному фрагменті тематичним домінантом є хитке становище демократії та демократичних цінностей на тлі російського вторгнення в Україну.

2. Тематичний доміант виражено за допомогою таких лексичних одиниць, як «*The West's credibility is at stake*» (довіру до Заходу поставлено на карту), «*values are democracies' most fundamental interest*» (цінності-фундаментальний інтерес демократії).

3. Іншими засобами вираження тематичного доміанта, так званими семантичними корелятами, є наступні лексико-семантичні одиниці: «*interest-based policy*» (політика заснована на інтересах).

4. Реконструкція концептуальних метафор ДЕМОКРАТІЇ:

- ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ ЗАХІДНИЙ СВІТ (*The West's credibility is at stake*).
- ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ ЦІННОСТІ (*values are democracies' most fundamental interest*).
- ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ НЕСТАБІЛЬНІСТЬ (*The West's credibility is at stake*)

5. Репрезентація літературного концепту через його концептуальні властивості. ДЕМОКРАТІЯ у даному фрагменті представлена як:

- ціннісна (ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ ЦІННОСТІ);
- хитка (ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ НЕСТАБІЛЬНІСТЬ).

This is a time to redouble cooperation on governance, not to let it slip in the face of realpolitik.

1. У даному фрагменті тематичним доміантом є необхідність посилення співпраці міжнародного співтовариства всупереч прагматизму реальної політики.

2. Тематичний доміант виражено за допомогою таких лексичних одиниць, як «*redouble cooperation*» (подвоїти співпрацю), «*in the face of realpolitik*» (на тлі реальної політики).

3. Реконструкція концептуальних метафор ДЕМОКРАТІЇ:

- ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ СПІВПРАЦЯ (*This is a time to redouble cooperation on governance*).
- ДЕМОКРАТІЯ— ЦЕ ДИПЛОМАТІЯ (*not to let it slip in the face of realpolitik*).

5.Репрезентація літературного концепту через його концептуальні властивості. ДЕМОКРАТІЯ у даному фрагменті представлена як:

- кооперативна (ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ СПІВПРАЦЯ);
- прагматична (ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ ДИПЛОМАТІЯ).

Second, a long-term campaign means that democracy supporters must be honest about trade-offs and smart about redlines.

1.У даному фрагменті тематичним домінантом є політика прихильників демократії стосовно компромісів та червоних ліній .

2.Тематичний домінант виражено за допомогою таких лексичних одиниць, як «*democracy supporters*» (*прихильники демократії*), «*trade-offs*» (*компроміси*), «*red lines*» (*червоні лінії*).

3.Реконструкція концептуальних метафор ДЕМОКРАТІЇ:

- ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ КОМПРОМІСИ (*democracy supporters must be honest about trade-offs*);
- ДЕМОКРАТІЯ— ЦЕ ОБМЕЖЕННЯ (*democracy supporters must be honest about trade-offs and smart about redlines*).

5.Репрезентація літературного концепту через його концептуальні властивості. ДЕМОКРАТІЯ у даному фрагменті представлена як:

- компромісна (ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ КОМПРОМІСИ);
- обмежена (ДЕМОКРАТІЯ— ЦЕ ОБМЕЖЕННЯ).

Universal rights link directly with national well-being, so the West needs to recalibrate its whole approach to security.

1. У даному фрагменті тематичним домінантом є політика Заходу з питань безпеки для забезпечення національного благополуччя .

2. Тематичний домінант виражено за допомогою таких лексичних одиниць, як «*universal rights*» (загальні права), «*national well-being*» (національне благополуччя), «*security*» (безпека).

3. Реконструкція концептуальних метафор ДЕМОКРАТІЇ:

- ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ ПРАВА (*Universal rights*);
- ДЕМОКРАТІЯ— ЦЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ (*Universal rights link directly with national well-being*);
- ДЕМОКРАТІЯ— ЦЕ БЕЗПЕКА (*the West needs to recalibrate its whole approach to security*).

5. Репрезентація літературного концепту через його концептуальні властивості. ДЕМОКРАТІЯ у даному фрагменті представлена як:

- правова (ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ ПРАВА);
- безпекова (ДЕМОКРАТІЯ—ЦЕ БЕЗПЕКА, ДЕМОКРАТІЯ—ЦЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ).

Although at the end of April 2022 the European Commission triggered the rule-of-law mechanism that will restrict the flow of EU funds to Hungary, it remains unclear what punitive action—if any—will follow from this.

1. У даному фрагменті тематичним домінантом є санкції Єврокомісії проти Угорщини .

2. Тематичний доміант виражено за допомогою таких лексичних одиниць, як «*rule-of-law mechanism*» (механізм верховенства права), «*punitive action*» (покарання).

3. Реконструкція концептуальних метафор ДЕМОКРАТІЇ:

- ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ ПРАВА (*the rule-of-law mechanism, punitive action*);

5. Репрезентація літературного концепту через його концептуальні властивості. ДЕМОКРАТІЯ у даному фрагменті представлена як:

- правова (ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ ПРАВА);

By contrast, Ukrainians' adherence to an inclusive society rests on a stronger preference for freedom and pro-democratic liberal values.

1. У даному фрагменті тематичним доміантом є демократичні цінності українського суспільства .

2. Тематичний доміант виражено за допомогою таких лексичних одиниць, як «*Ukrainians' adherence to an inclusive society*» (прихильність українців до інклюзивного суспільства), «*preference for freedom and pro-democratic liberal values*» (надання переваги свободі та про-демократичним ліберальним цінностям).

3. Реконструкція концептуальних метафор ДЕМОКРАТІЇ:

- ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ ІНКЛЮЗИВНІСТЬ (*Ukrainians' adherence to an inclusive society*);
- ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ ЛІБЕРАЛЬНІ ЦІННОСТІ (СВОБОДА) (*preference for freedom and pro-democratic liberal values*)

5. Репрезентація літературного концепту через його концептуальні властивості. ДЕМОКРАТІЯ у даному фрагменті представлена як:

- правова (ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ ПРАВА);

Отже, за результатами проведеного дослідження, зі 100 обраних фрагментів англomовних медіа, що охоплюють період між 2021-2022 рр., ми дійшли висновку про те, що концепт «демократія» має складну і неоднорідну будову. Смысловим центром концепту «демократія» є поняття «ЛІБЕРАЛЬНІ ЦІННОСТІ», до якого входять наступні структурні компоненти: права (12%), цінності (11%), волевиявлення народу (10%), боротьба (10%), рівноправ'я (8%), безпека (7%), порядок (6%), інклюзивність (5%), співпраця (5%), дипломатія (5%), мир (4%), компроміси (4%), нестабільність (4%), Західний світ (3%), балансування (2%), обмеження (2%), загроза (1%), благополуччя (1%).

Структурні компоненти концепту «демократія»

<i>Структурний компонент</i>	<i>Відсоткове співвідношення</i>	<i>Структурний компонент</i>	<i>Відсоткове співвідношення</i>
Безпека	7%	Балансування	2%
Волевиявлення народу	10%	Благополуччя	1%
Дипломатія	5%	Боротьба	10%
Цінності	11%	Загроза	1%
Інклюзивність	5%	Західний світ	3%
Рівноправ'я	8%	Нестабільність	4%
Компроміси	4%	Обмеження	2%
Мир	4%	Порядок	6%
Права	12%	Співпраця	5%

2.3 Прагматичні функції засобів вербалізації концепту *демократія* в англійськомовному газетному дискурсі

Будь-який текст медійного дискурсу слід розглядати насамперед з точки зору його прагматики, тобто його комунікативної функції. При комунікативному підході текст розглядається передусім як мовний витвір адресанта, спрямований іншому адресату з метою досягнення бажаної реакції [33]. Обмін інформацією між адресатом та адресантом — це процес пізнання, що визначає когнітивну (гносеологічну) функцію мови. Мас-медіа є одним з найпотужніших засобів впливу на суспільну думку. Вони стали трансляторами культурних досягнень і, безперечно, активно впливають на прийняття або заперечення суспільством тих чи інших цінностей культури. Крім того, засоби масової інформації беруть участь у формуванні цих цінностей [52].

В результаті проведеного дослідження ми дійшли висновку, що основною прагматичною функцією засобів вербалізації концепту «демократія» є вираження авторського ставлення до цього феномену, а саме схвалення чи критика (позитивна/негативна оцінка) того чи іншого прояву демократії. Розглянемо на наступних фрагментах приклади прагматичних засобів вербалізації концепту ДЕМОКРАТІЯ:

У даному фрагменті автор висловлює критику стосовно сучасного стану демократії за допомогою такої лексико-семантичної одиниці, як «democratic deterioration» (занепад/ знесилення демократії). Крім того, автор висловлює думку про те, що демократія не завжди є ідеальною, що виражено у фрагменті «*when democracy takes root—albeit imperfectly*».

(72) *Against a backdrop of democratic deterioration around the world, Russia's invasion of Ukraine suggests a different kind of dynamic: when democracy takes root—albeit imperfectly—in one country, this can present a serious threat to authoritarianism in another.* (SDIU, IR)

Наступний фрагмент є ще одним прикладом негативної оцінки демократії, вираженої в реченні «*The West's credibility is at stake*». Оскільки Захід (The West) є синонімом демократії та осередком ліберальних цінностей, автор висловлює імпліцитну думку про те, що під загрозою не лише довіра до заходу, але й до демократії як такої:

The West's credibility is at stake. This is not, and never was, a choice between a values- and an interest-based policy; values are democracies' most fundamental interest.

У наступному фрагменті автор доволі небезпідставно наголошує на проблемі нестабільності та певної слібкості демократії по відношенню до автократій за допомогою таких лексико-семантичних одиниць, як «*support democratization*», «*foster resilient democracies*» (розвивати чутливі демократії), «*protect shaky ones*». Таку оцінку можна трактувати як негативну, але, у світлі сучасних подій, вона є прямим відображенням дійсності: глобальні проблеми, зовнішні та внутрішні конфлікти, слабкість міжнародних інститутів, все це відображається на загальному сприйнятті поняття демократія, та його відображенні в ЗМІ.

The question democracy promoters must ask is no longer simply "How do we support democratization?" but "How can we foster resilient democracies and protect shaky ones from autocratization?"

Поняття «демократія» зазнає критичної оцінки і в наступному фрагменті, де автор зосереджує увагу на тому, що демократичним лідерам не вдається справлятися з випробуваннями сьогодення «*democratic leaders' failure to meet today's challenges*», що в свою чергу є причиною загального розчарування в демократії, як політичній системі «*leads to public indifference, if not despair, about democracy*», що призводить до зростання популярності автократичних лідерів «*That opens the door for charismatic autocratic leaders*». Ідею недосконалості демократії виражено також в самому початку висловлювання «*Being the least bad*

system of governance». Таким чином автор підкреслює, що хоча й демократія має свої недоліки, але вона все ж краща за автократію.

Being the least bad system of governance may not be enough if public despair at democratic leaders' failure to meet today's challenges leads to public indifference, if not despair, about democracy. That opens the door for charismatic autocratic leaders.

Нестійкість позицій демократії на міжнародній арені відображено в наступному фрагменті. Автор наголошує на неоднозначній позиції Сполучених Штатів стосовно Тайваню, коли спочатку Джо Байден обіцяв надати Тайваню військову підтримку у разі ескалації конфлікту, але потім офіс президента зробив крок назад та вдався до політики стратегічної двоякості «, the president's office instantly backtracked, reasserting a policy of "strategic ambiguity»:

China's gross overreaction is a classic example of precipitate escalation. Yet when Joe Biden asserted that the US would defend Taiwan militarily, the president's office instantly backtracked, reasserting a policy of "strategic ambiguity".

У наступному фрагменті автор використовує такі емоційно-експресивні лексичні одиниці, як «*lurch downhill*», «*global war*» та «*nuclear catastrophe*», надаючи негативну оцінку діям сучасних демократичних урядів та наголошуючи на тому, що демократія має межі свого впливу і є червоні лінії, які не слід переходити з метою уникнення глобальної катастрофи.

The fates of Ukraine and Taiwan merit every diplomatic support but they cannot be allowed to lurch downhill towards global war or nuclear catastrophe.

Позитивна оцінка демократії представлена в наступному фрагменті за допомогою таких лексико-семантичних одиниць, як «*trusting and inclusive society*» та «*high levels of ethnic, civic, and communal identification*». Слід зауважити, що в якості вербалізації поняття *демократія* виступає Україна, оскільки її громадяни наділяють її всіма ознаками, що є характерними для демократії.

By contrast, Ukraine was defined by people as a highly trusting and inclusive society that allowed high levels of ethnic, civic, and communal identification among the residents of Ukraine.

Іншим прикладом позитивної оцінки є наступний фрагмент, де поняття демократія вербалізовано за допомогою такої лексико-семантичної одиниці, як «*bulwark against authoritarian aggression*». В цьому контексті йдеться саме про Україну, як уособлення демократичних цінностей та боротьби проти авторитаризму.

The country has become a bulwark against authoritarian aggression, and it is critical that democratic institutions continue their support.

Таким чином, за результатами проведеного нами дослідження, основною прагматичною функцією засобів вербалізації концепту «демократія» є вираження авторського ставлення до цього феномену: позитивна/негативна оцінка того чи іншого прояву демократії. Негативна оцінка, що виражається в критиці демократії у світлі сучасних подій є найбільш поширеною, і, у відсотковому співвідношенні становить 57% зі 100 опрацьованих фрагментів. Позитивна оцінка складає 43% і є насамперед пов'язаною з боротьбою народів Європи, Африки та Південної Америки за демократичні свободи, а також боротьбою демократій проти автократичних режимів.

Висновки до розділу 2

1. Концепт - семантична категорія найвищого ступеня абстракції, що містить у собі конкретизовані значення загальної семантики. Концепт «демократія» є одним з найбільш поширених концептів в англійському медіа дискурсі. Він включає вітальні, політичні, моральні, релігійні та інші цінності. У ході дослідження нам вдалось виокремити наступні лексико-семантичні поля концепту «демократія»: боротьба за демократичні свободи, реалії

зовнішньополітичного життя, реалії внутрішньополітичного життя, критерії демократизації суспільства, демократичні інститути, рівноправ'я.

2. З точки зору структури, концепт являє собою асоціативно-сміслове (номінативне) поле, як сукупність мовних засобів, що вербалізують концепт у певний період розвитку суспільства. У структурі цього поля знаходиться смисловий центр, так зване ядро, приядерна зона та периферія, які свідчать про смислову динаміку концепту. Асоціативно-сміслове поле виявляє особливості представленої в тексті або сукупності типологічно однорідних текстів концептуальної інтерпретації дійсності.

3. Основною прагматичною функцією засобів вербалізації концепту «демократія» є вираження авторського ставлення до цього феномену, а саме схвалення чи критика (позитивна/негативна оцінка) того чи іншого прояву демократії.

РОЗДІЛ 3

ВІДТВОРЕННЯ КОНЦЕПТУ ДЕМОКРАТІЯ У ПЕРЕКЛАДІ ТЕКСТІВ АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО ГАЗЕТНОГО ДИСКУРСУ

3.1 Способи еквівалентного відтворення українською мовою концепту *демократія* у перекладах текстів в англійськомовного газетного дискурсу

Перш ніж розпочати аналіз фрагментів, слід визначити, що саме означає еквівалентний переклад, і як він відрізняється від подібного явища— адекватного перекладу.

За визначенням В.Н. Комісарова, адекватний переклад передбачає насамперед дотримання прагматичної еквівалентності, не порушуючи норм мови перекладу та зберігаючи жанрові та стилістичні особливості тексту оригіналу. Тобто, «адекватний переклад» — це такий переклад, який відповідає очікуванням і сподіванням учасників комунікативного процесу або осіб, які оцінюють якість перекладу. Натомість, еквівалентний переклад— це переклад, який відтворює зміст іншомовного оригіналу на одному з рівнів еквівалентності. Під змістом оригіналу розуміється вся інформація перекладу, включаючи як предметно-логічне (денотативное), так і конотативне значення мовних одиниць, що утворюють текст перекладу, а також прагматичний потенціал тексту. В.Н. Комісаров наголошує, що будь-який адекватний переклад має бути еквівалентним (на тому чи іншому рівні еквівалентності), але адекватним вважається не всякий еквівалентний переклад, а лише той, який, крім норми еквівалентності, відповідає іншим нормативним вимогам» [30:234].

Таким чином, адекватний переклад має наступні характеристики:

- Виконує прагматичні завдання перекладу, а саме досягнення бажаного комунікативного ефекту;
- Використовує найвищий можливий рівень еквівалентності;
- Не допускає нехтування нормами мови перекладу;

- Дотримується жанрово-стилістичних вимог цільового тексту;
- Відповідає суспільно визнаним та загальноприйнятим нормам перекладу, максимально наближений до тексту оригіналу, здатний повністю замінити оригінал, як загалом, так і в деталях.

Еквівалентний переклад, на відміну від адекватного, має дещо інші характеристики, наведені нижче:

- Відтворює зміст оригіналу на одному з рівнів еквівалентності;
- Є невід'ємним елементом здійснення адекватного перекладу;
- Не завжди виконує прагматичні завдання перекладу;
- Не завжди відповідає загальноприйнятим вимогам перекладу.

Необхідно також розрізнити такі поняття, як потенційно досяжна еквівалентність і перекладацька еквівалентність. Потенційно досяжна еквівалентність—це максимальна спільність змісту тексту оригіналу і тексту перекладу, що допускається відмінностями мов, якими ці тексти написані. Перекладацька еквівалентність—це максимальна семантична близькість текстів оригіналу та перекладу, досягнута у результаті перекладацького акту. Межею перекладацької еквівалентності є максимально можливий (лінгвістичний) ступінь збереження змісту оригіналу в перекладі, але в кожному конкретному перекладі семантична близькість до оригіналу різною мірою і по-різному наближається до максимальної [31].

Питання адекватності та еквівалентності є особливо актуальними при перекладі засобів мовного вираження концептів.

Переклад концептів, як лексичних одиниць, пов'язаний з наступними труднощами:

- Дослівний переклад, хоча й еквівалентний, не завжди є адекватним;

- Словникові відповідники часто не передають всіх відтінків значення;
- Той чи інший концепт може бути взагалі відсутнім у культурі мови перекладу.

Зрозуміло, що переклад будь-якого тексту передбачає взаємодію мов і, відповідно, культурних концептів. Досягнення еквівалентності двох текстів передбачає не абсолютну їх тотожність, а достатню спільність з метою комунікації у конкретних умовах.

Представник знаменитої Лейпцизької школи перекладу В. Коллер вважає, що поняття еквівалентності набуває реального змісту лише в тому випадку, коли уточнюється вид або тип еквівалентних відносин між текстами. В. Коллер розрізняє п'ять видів еквівалентності [75:80]:

- *Денотативна*, яка передбачає збереження предметного змісту тексту;
- *Конотативна*, яка передбачає передачу конотацій тексту шляхом цілеспрямованого вибору синонімічних мовних засобів;
- *Текстуально-нормативна*—орієнтована на жанрові ознаки тексту, на норми мови та мовлення;
- *Прагматична*, що передбачає забезпечення еквівалентного впливу на читача;
- *Формальна*—орієнтована на передачу художньо –естетичних та інших формальних характеристик оригіналу.

В.Н.Комісаров представляє інший підхід до класифікації типів еквівалентності [30:133]:

- *Комунікативна еквівалентність*—еквівалентність на рівні мети комунікації;

- *Ситуативна еквівалентність*—еквівалентність, при якій спостерігається збереження двох частин змісту оригіналу—мети комунікації та вказівки на певний вид комунікації;
- *Повна еквівалентність*—еквівалентність, що містить у собі всі три частини змісту оригіналу: мета комунікації, вказівка на тип комунікації (ситуацію) та способи реалізації цих частин.
- *Формально-семантична еквівалентність*— еквівалентність на рівні словесних знаків: у цій групі перекладів близькість до оригіналу буде найбільшою, оскільки перекладач прагне якнайповніше відтворити значення слів оригіналу за допомогою дослівного перекладу

За типами еквіваленти можна розділити на наступні групи, які ми також розглянемо у ході аналізу обраних фрагментів:

- *Абсолютні еквіваленти* (власні назви, термінологія, мовні кліше)—пари мовних об'єднань, які у більшості випадків мають прямі відповідники, незалежно від контексту;
- *Відносні еквіваленти*—пари мовних об'єднань, які в більшості випадків співвідносяться в залежності від контексту;
- *Часткові еквіваленти*—пари мовних об'єднань з різними комбінаторними можливостями;
- *Нульові еквіваленти*—мовні одиниці, які не мають аналогів у цільовій мові: ідіоматичні одиниці, сленгові слова, реалії та термінологія;

У ході нашого дослідження ми будемо аналізувати способи еквівалентного відтворення концепту «демократія» згідно з теорією еквівалентності В.Н. Комісарова. Розглянемо детальніше обрані нами фрагменти:

(1) *UN Women is bringing together the next generations of women's rights activists with gender equality advocates and visionaries who were instrumental in*

creating the Beijing Platform for Action more than two decades ago. (GEWR, IR) — Організація «ООН-Жінки» об'єднує наступні покоління активістів за права жінок із захисниками гендерної рівності, які відіграли важливу роль у створенні Пекінської платформи дій більше двох десятиліть тому.

У даному фрагменті концепт «демократія» виражено наступними лексико-семантичними одиницями: *UN Women, women's rights activists, gender equality advocates, Beijing Platform for Action*. Всі ці одиниці перекладено за допомогою **повних (абсолютних) еквівалентів** засобом **дослівного перекладу**: Організація «ООН-Жінки», активісти за права жінок, захисники гендерної рівності, Пекінської платформи дій. **Частковим еквівалентом** в даному фрагменті виступає «*visionaries*» (візіонери), оскільки залежно від контексту цк слово може означати «мрійник», «пропрок», «віщун».

(1) *They are seizing the moment to reimagine economies, societies, and political systems so that they uphold human rights and achieve gender equality, leaving no one behind.* (GEWR, IR)—Вони користуються моментом, щоб переосмислити стан економіки, суспільства та політичної системи, задля захисту прав людини та досягали гендерної рівності, не залишаючи нікого позаду.

У даному фрагменті концепт «демократія» виражено наступними лексико-семантичними одиницями: *achieve gender equality, uphold human rights*. Обидва концепти відтворено за допомогою абсолютного еквівалента «*досягти гендерної рівності*», «*відстоювати права людини*», шляхом дослівного перекладу.

(15) *Statewide, they braved the security risk and palpable tension, procedural delays and malfunctioning Bi-modal Voters Accreditation System (BVAS) devices, just to vote for the candidate of their choice.* (TPPA, IR)—На державному рівні їх не налякали небезпека та відчутна напруженість, процедурні затримки та несправні пристрої бімодальної системи акредитації виборців (BVAS), щоб просто проголосувати за кандидата на свій вибір.

У даному фрагменті концепт «демократія» виражено наступними лексико-семантичними одиницями: *braved the security risk and palpable tension; procedural delays; Bi-modal Voters Accreditation System (BVAS); vote for the candidate of their choice*. У перекладі вони відтворені за допомогою абсолютних еквівалентів засобом дослівного перекладу: процедурні затримки, бімодальна система акредитації виборців (BVAS). Винятком є «braved», що в перекладі виступає **нульовим еквівалентом** та потребує використання перекладацької трансформації (антонімічний переклад) —«не побоялися».

(18) *The governor-elect, Chukwuma Soludo, is indeed a first-among-equals and has clawed his way up the hill.* (TPPA, IR) — Обраний губернатор Чуквума Солудо справді є першим серед рівних, що допомогло йому дістатись самої вершини.

У даному фрагменті концепт «демократія» виражено за допомогою фразеологізму «*clawed his way up the hill*», У перекладі цей концепт відтворено за допомогою прямого фразеологічного відповідника «дістався самої вершини».

(23) *For all the brinkmanship that Anambra showcased in the pre-election, it also proved that nothing can get in the way of a people's movement.* (TPPA, IR) — Попри всю провокативну політику, яку Анамбра продемонструвала в передвиборчий період, вона також довела, що ніщо не може стати на заваді народному руху.

У даному фрагменті концепт «демократія» виражено наступними лексико-семантичними одиницями: *brinkmanship* та *a people's movement*. У першому випадку, *brinkmanship* виступає **безеквівалентною лексичною** одиницею, тому у перекладі ми використовуємо нульовий еквівалент «провокативна політика» шляхом описового перекладу. «*People's movement*» перекладено за допомогою прямого еквіваленту «народний рух».

(27) *Last year, they did things differently, collectively spoke up against injustices, sought disbandment of the police rogue formation known as the Special Anti-Robbery Squad (SARS), demanding a better society and stayed on the streets in grim determination.* (ESHB, IR) — Минулого року вони діяли по-іншому, спільно

виступали проти несправедливості, домагалися розпуску поліцейського шахрайського формування, відомого як Спеціальний загін боротьби з грабежами (SARS), вимагали кращого суспільства і залишалися на вулицях у похмурій рішучості.

У даному фрагменті концепт «демократія» виражено наступними лексико-семантичними одиницями: *collectively spoke up against injustices, demanded a better society, stayed on the streets in grim determination*. У перекладі вони відтворені за допомогою абсолютних еквівалентів засобом дослівного перекладу: спільно виступали проти несправедливості, вимагали покращення суспільства, залишалися на вулицях у похмурій рішучості.

(28) *With the government initially ignoring the civil protesters as mere irritants, the demonstration grew like wildfire that spread across 100 cities in Nigeria, including the north and overseas.* (ESHB, IR)—Оскільки уряд спочатку ігнорував громадянських протестувальників як якусь незручність, демонстрації поширювались, як лісова пожежа, охоплюючи 100 міст Нігерії, включаючи північ і зарубіжжя.

У даному фрагменті концепт ДЕМОКРАТІЯ виражено за допомогою фразеологічної єдності: *demonstration grew like wildfire*. Для перекладу цієї безеквівалентної одиниці ми використали спосіб калькування, тобто заміну на прямі лексичні відповідники: «*демонстрації поширювались, як лісова пожежа*».

(30) *The Minister of Information and Culture, Lai Mohammed and his Interior counterpart, Rauf Aregbesola, began subtle campaigns to gag freedom of speech by invoking the controversial Anti-Social Media Bill under the pretence of regulating fake news and hate speech.* (ESHB, IR) — Міністр інформації та культури Лай Мохаммед і його колега з внутрішніх справ Рауф Арегбесола розпочали тонкі кампанії, спрямовані на придушення свободи слова, посиляючись на суперечливий законопроект про антисоціальні медіа під приводом регулювання фейкових новин та мови ненависті.

У даному фрагменті концепт «демократія» виражено наступними лексико-семантичними одиницями: *gag freedom of speech, regulating fake news and hate speech*. У першому випадку ми маємо частковий еквівалент «придушення свободи слова», оскільки «gag» може мати різні значення залежно від контексту. «*Regulating fake news*» перекладено за допомогою абсолютного відповідника «*регулювання фейкових новин*» шляхом дослівного перекладу. «Hate speech» та «мова ненависті» є нульовими відповідниками, для перекладу на українську мову ми використали описовий переклад.

(36) “*It did help to pave the way for a more free press on the continent — and certainly, I think, also wider acceptance of the phenomenon of free and independent press,” (PFA, IR) — «Це допомогло прокласти шлях для більш вільної преси на континенті — і, безперечно, я думаю, також ширшого визнання феномену вільної та незалежної преси».*

У даному фрагменті концепт ДЕМОКРАТІЯ виражено наступними лексико-семантичними одиницями: *to pave the way for a more free press; free and independent press*. У обох випадках ми маємо справу з прямими еквівалентами: *to pave the way for a more free press*— *прокласти шлях для вільної преси*; *free and independent press*— *вільної та незалежної преси*.

(53) *Geostrategic shifts have put democracy back at the center of global politics. Institutes such as Varieties of Democracy (V-Dem) and Freedom House have documented the fast derailment of democracy.* (SDIU,IR)—Геостратегічні зміни повернули демократію в центр глобальної політики. Такі інститути, як Інститут V-Dem (Varieties of Democracy) і міжнародна правозахисна неурядова організація Freedom House, задокументували швидкий занепад демократії.

У даному фрагменті концепт «демократія» виражено наступними лексико-семантичними одиницями: *Geostrategic shifts; global politics; Varieties of Democracy; Freedom House*. **Частковими еквівалентами** в даному прикладі виступають наступні мовні одиниці: *geostrategic shifts*— *геостратегічні зміни*,

оскільки залежно від контексту «shifts» може мати значення «робочі зміни». **Абсолютними еквівалентами** виступають: *global politics*— глобальної політики. **Нульовими еквівалентами** є наступні одиниці: *Varieties of Democracy*—Інститут V-Dem (Varieties of Democracy) та *Freedom House*— міжнародна правозахисна неурядова організація Freedom House. У даному випадку для перекладу цих власних назв ми використали метод калькування та прямого включення, разом з експлікацією.

(54) *The question democracy promoters must ask is no longer simply “How do we support democratization?” but “How can we foster resilient democracies and protect shaky ones from autocratization?”* (SDIU, IR)—Питання, яке повинні поставити прихильники демократії, більше не звучить просто «Як ми підтримуємо демократизацію?», але «Як ми можемо розвивати стійкі демократії та захистити хиткі від автократизації?»

У даному фрагменті концепт ДЕМОКРАТІЯ виражено наступними лексико-семантичними одиницями: *support democratization*; *foster resilient democracies*; *protect shaky ones*. **Частковими еквівалентами** в даному прикладі виступають наступні мовні одиниці: *foster resilient democracies* — *розвивати стійкі демократії*, оскільки «*foster*», залежно від контексту, може означати «*прийомний*», «*названий*», «*виховувати*». У цьому випадку ми використовуємо пошук контекстуальних відповідників як метод перекладу. **Абсолютними еквівалентами** виступають: *support democratization*—підтримуємо демократизацію; *protect shaky ones*—*захистити хиткі*.

(56) *Although at the end of April 2022 the European Commission triggered the rule-of-law mechanism that will restrict the flow of EU funds to Hungary, it remains unclear what punitive action—if any—will follow from this.* (SDIU, IR)—Хоча наприкінці квітня 2022 року Європейська комісія запустила механізм верховенства права, який обмежить потік коштів ЄС до Угорщини, залишається незрозумілим, які каральні заходи – якщо такі будуть – впливатимуть із цього.

У даному фрагменті концепт ДЕМОКРАТІЯ виражено наступними лексико-семантичними одиницями: *rule-of-law mechanism*—*механізм верховенства права*; *punitive action*—*каральні заходи*. **Абсолютними еквівалентами** в даному фрагменті виступають: *punitive action*—*каральні заходи*. **Нульовими еквівалентами** є наступні одиниці: *rule-of-law mechanism*—*механізм верховенства права*. У цьому випадку ми використали описовий переклад як спосіб еквівалентного відтворення.

(58) *Second, a long-term campaign means that democracy supporters must be honest about trade-offs and smart about redlines.* (SDIU, IR) —По-друге, довгострокова кампанія означає, що прихильники демократії повинні бути чесними щодо компромісів і поміркованими щодо червоних ліній.

У даному фрагменті концепт ДЕМОКРАТІЯ виражено наступними лексико-семантичними одиницями: *trade-offs*; *redlines*. **Абсолютними еквівалентами** в даному фрагменті виступають: *redlines* —*червоні лінії*, *trade-offs*—*компроміси*.

3.2 Застосування перекладацьких трансформації для збереження прагматичних функцій концепту ДЕМОКРАТІЯ у перекладі текстів англійськомовного газетного дискурсу

Застосування перекладацьких трансформацій є невід'ємною складовою перекладацького процесу, метою якого є створення адекватного перекладу. На думку В.Н. Комісарова, «перекладацькі трансформації—це перетворення, за допомогою яких можна здійснити перехід від одиниць оригіналу до одиниць перекладу. І оскільки перекладацькі трансформації здійснюються за допомогою мовних одиниць, які мають як план змісту, так і план вираження, вони носять формально-семантичний характер, перетворюючи як форму, так і значення вихідних одиниць» [30:172].

У межах опису процесу перекладу, на думку В.М. Комісарова, «перекладацькі трансформації розглядаються не в статичному плані, як аналіз відносин між одиницями вихідної мови та їх словниковими відповідниками, а в плані динамічному, як способи перекладу, які перекладач може використовувати при перекладі різних текстів у тих випадках, коли словникова відповідність відсутня чи не може бути використана за умовами контексту» [30: 172].

Слід зауважити, що перекладацькі трансформації можуть мати як вимушений, так і невимушений. Ті трансформації, що зумовлені певними відмінностями в системах мов оригіналу та перекладу, мають вимушений характер. Напротивагу, невимушеними є ті трансформації, що не обгрунтовані такими відмінностями, але необхідні для збереження комунікативно-функціональних властивостей тексту, або ж стилістичної цілісності завдяки уникненню використання буквалізмів.

У ході нашого дослідження нам довелося застосувати безліч перекладацьких трансформації, насамперед лексико-семантичних, граматичних та лексико-граматичних для збереження прагматичних функцій концепту *демократія* у перекладі текстів англійськомовного газетного дискурсу.

Лексико-семантичні трансформації

(99) *The White House urged Ms. Pelosi not to visit Taiwan, reflecting Washington's delicate balancing act as it plays a central role in both dramas, seeking to strengthen the international order around Western values while avoiding a wider conflagration.* (TUTC, IR)—Білий дім закликав пані Пелосі не відвідувати Тайвань, що відображає політику поміркованого врівноважування Вашингтона, оскільки він відіграє центральну роль в обох драмах, прагнучи зміцнення міжнародного порядку навколо західних цінностей, уникаючи при цьому розгорання тотальної війни.

У даному фрагменті для перекладу *balancing act* ми застосували таку перекладацьку трансформацію, як **модуляція**, замінивши цей термін

контекстуальним відповідником: *політика врівноважування*. Як бачимо, суть цієї лексико-семантичної трансформації полягає в заміні слова чи словосполучення вихідної мови одиницею мови перекладу, значення якої логічно виводиться із значення вихідної одиниці. Крім того, в цьому перекладі ми також використали трансформацію, що належить до іншої, лексико-граматичної групи трансформацій, а саме **компенсація**: *conflagration*— *розгорання тотальної війни*.

Інший приклад застосування **модуляції** ми можемо побачити в наступному фрагменті:

(98) *This may reduce the effect – always overstated – of nuclear deterrence, and make them vulnerable to blackmail.* (TUTC, IR)— Це може зменшити вплив ядерного залякування, який і так завжди перебільшують, і зробити їх вразливою мішенню для шантажу.

Як бачимо, для перекладу *nuclear deterrence* ми використали контекстуальний відповідник *ядерне залякування*. Крім того, для перекладу *vulnerable to blackmail*, ми використали лексико-граматичну трансформацію, а саме **додавання** (addition): *вразливою мішенню для шантажу*. Додавання слова *мішенню* не є вимушеною трансформацією, однак ми мотивуємо це необхідністю збереження стилістичної еквівалентності.

У наступному фрагменті для перекладу *never give in* ми використали метод **модуляції**, замінивши словниковий відповідник *здаватися*, контекстуальним, більш емоційно-забарвленим—*схилити голову*: (94) *She declares it “essential that America and her allies make clear that we never give in to autocrats”.* (TUWFD, IR)— Вона заявляє, що «важливо, щоб Америка та її союзники чітко дали зрозуміти, що ми ніколи не схилимо голову перед автократією». Крім того, ми застосували **генералізацію**, замінивши *autocrats* (автократи) на *автократія*, таким чином надаючи цій лексико-семантичній одиниці більш загального значення.

У наступному фрагменті ми використали метод **модуляції** (логічного розвитку), замінивши лексичну одиницю *toward the West*, словниковим відповідником якої є «на Захід», на контекстуальний відповідник у бік *євроінтеграції*, який є логічно з ним пов'язаним. Тобто, євроінтеграція і є тим курсом на Захід: *These numbers confirm the previous findings that the conflict in the East of Ukraine contributed to setting Ukrainian society on an ultimate path toward the West.*—Ці цифри підтверджують попередні висновки про те, що війна на сході України стала причиною остаточної орієнтації українського суспільства у бік євроінтеграції. Крім того, для перекладу *conflict in the East of Ukraine* ми використали метод **конкретизації**, замінивши слово *conflict*, що має загальне значення *конфлікт*, на більш семантично точний відповідник з вузьким значенням—*війна*.

Лексико-граматичні трансформації

У наступному фрагменті ми застосували граматичний тип трансформації, а саме **граматичну заміну**, переклавши *Western sanctions* як *санкції Заходу*. Ця трансформація не є необхідною, оскільки *західні санкції* є однаково правильним варіантом перекладу, однак ми мотивуємо це прагненням уникнення буквального перекладу.

(100) *Beijing has not offered the Kremlin military assistance, and it has been careful not to visibly undermine Western sanctions.* (TUTC, IR)—Пекін не пропонував Кремлю військової допомоги, і він був обережним, щоб явно не підривати санкції Заходу.

Інший приклад застосування **компенсації**, лексико-граматичної трансформації, ми можемо побачити в наступному фрагменті:

(97) *The fates of Ukraine and Taiwan merit every diplomatic support but they cannot be allowed to lurch downhill towards global war or nuclear catastrophe.*

(TUTC, IR) —Долі України та Тайваню заслуговують всілякої дипломатичної підтримки, але не можна допустити, щоб вони призвели до глобальної війни чи ядерної катастрофи. В тексті оригіналу *lurch* вживається у своєму коннотаційному варіанті, в якості емоційно-забарвленої одиниці, що має значення *поводитись непередбачувано*. В перекладі на українську мову ми вирішили замінити таку лексико-стилістичну особливість більш спрощеним, стилістично-нейтральним варіантом, який має еквівалентний вплив на читача, оскільки *призвести до* має негативне коннотаційне забарвлення.

Наступний фрагмент містить в собі ще один приклад застосування **компенсації**:

(95) *China's gross overreaction is a classic example of precipitate escalation. Yet when Joe Biden asserted that the US would defend Taiwan militarily, the president's office instantly backtracked, reasserting a policy of "strategic ambiguity".* (TUTC, IR)—Перебільшена реакція Китаю є класичним прикладом стрімкої ескалації. Однак коли Джо Байден заявив, що США нададуть Тайваню військову підтримку, офіс президента миттєво змінив позицію, знову підтвердивши політику «стратегічної невизначеності».

З метою адекватного перекладу *defend Taiwan militarily* нам довелося застосувати як лексичні так і граматичні зміни, водночас зберігаючи прагматичні функції тексту оригіналу. Так, *надати військову підтримку* справляє еквівалентний вплив на читача, і, водночас відповідає граматичним та стилістичним вимогам перекладу на українську мову. Крім того, ми також використали **компенсацію** для перекладу *backtracked*. Оскільки цей термін не має прямого відповідника в українській мові, ми переклали цю одиницю за допомогою фразеологічного сполучення *змінити позицію*.

(93) *The colonial powers at times expanded voting rights and loosened restrictions on freedoms of expression and association, but local political leaders remained unelected, or the elections choosing them were marred by violence,*

intimidation, or fraud. (TUWFD, IR) — Колоніальні влади часом розширювали виборчі права та послаблювали обмеження на свободу вираження своїх поглядів і об'єднання, але місцевих політичних лідерів не було обрано, або ж самі вибори були спотворені насильством, залякуванням або шахрайством.

У цьому фрагменті ми застосували таку граматичну трансформацію, як додавання, переклавши *freedoms of expression* як *свобода вираження своїх поглядів*. В цьому контексті застосування граматичної трансформації є вимушеним кроком для збереження еквівалентності та створення адекватного перекладу.

(92) *Being the least bad system of governance may not be enough if public despair at democratic leaders' failure to meet today's challenges leads to public indifference, if not despair, about democracy. That opens the door for charismatic autocratic leaders.* (TUWFD, IR)— Факт того, що демократія є найкращою з існуючих систем управління може бути недостатнім, якщо зневіра громадськості, викликана неспроможністю демократичних лідерів вирішити проблеми сьогодення, призведе до суспільної байдужості, якщо не повного розчарування в демократії. Саме це відкриває шлях для харизматичних автократичних лідерів.

Даний фрагмент містить чимало граматичних трансформацій, насамперед **синтаксичну заміну**: *Being the least bad system of governance* ми переклали як *Факт того, що демократія є найкращою з існуючих систем управління*. Цю герундіальну конструкцію можна було б перекласти за допомогою еквівалентної конструкції в українській мові «*будучи найкращою з існуючих систем управління*», однак для досягнення адекватності перекладу ми надали перевагу більш типовій граматичній конструкції—складному реченню.

Крім того, ми також застосували метод **додавання**, додавши до тексту перекладу слово «демократія». Ця лексико-семантична одиниця відсутня в тексті оригіналу, однак контекстуально ми розуміємо, що мова йде саме про демократію. За нашим переконанням таке додавання є необхідним для

здійснення адекватного перекладу. Морфологічну заміну ми використали під час перекладу *public despair* як *зневіра громадськості*. Так, ми замінили прикметник *public* на іменник *громадськість*. Для перекладу *meet today's challenges* нам довелося використати **компенсацію**, замінивши цей ідеологізм найближчим українським відповідником: *вирішити проблеми сьогодення*.

(87) *In some countries that retain at least a semblance of democratic elections despite the leader's autocratic tendencies, opposition political parties have begun to paper over their policy differences to build alliances in pursuit of their common interest in ousting the ruler.* (HDDA, IR) — У деяких країнах, які зберігають принаймні подобу демократичних виборів, незважаючи на автократичні тенденції лідера, опозиційні політичні партії почали співпрацювати попри свої політичні розбіжності, щоб створити альянси для досягнення спільної мети- в усунення з посади лідера-автократа.

У даному фрагменті для перекладу *paper over their policy differences* ми використали **компенсацію**, оскільки ідіоматизм *paper over*, що означає владнати проблеми шляхом їх приховування або ігнорування, не має прямих лексичних відповідників в українській мові. Таким чином, ми переклали цей вираз описово як *почали співпрацювати попри свої політичні розбіжності*, що є семантичним еквівалентом *paper over*, оскільки *співпраця попри розбіжності* не передбачає їх повного владнання. Крім того, ми використали метод **додавання** та **конкретизації** для перекладу *ousting the ruler*— *усунення з посади лідера-автократа*. На наше переконання, додавання частки *автократа* є необхідним уточненням для забезпечення семантичної та стилістичної адекватності перекладу.

(86) *By contrast, Ukraine was defined by people as a highly trusting and inclusive society that allowed high levels of ethnic, civic, and communal identification among the residents of Ukraine.* (HDDA, IR)— Навпаки, респонденти визначили Україну

як надзвичайно інклюзивне суспільство з високим рівнем довіри, етнічної, громадянської та спільнотної ідентифікації серед громадян України.

У даному фрагменті ми також використали метод **додавання**, переклавши *a highly trusting society* як *суспільство з високим рівнем довіри*. Таким чином, додаючи «з високим рівнем» ми компенсували семантичну та стилістичну неточність, яка була б присутня у разі буквального перекладу даної одиниці як *надзвичайно довірливе суспільство*.

(85) *Inclusive society, freedom, non-violence, pro-democratic attitudes, intolerance to authoritarianism, and high moral standards are vital features that characterize Ukrainian society.* (HDDA, IR)—Інклюзивне суспільство, свобода, боротьба проти насилля, продемократичні настрої, нетерпимість до авторитаризму та високі моральні стандарти є тими ключовими рисами, що характеризують українське суспільство.

У даному фрагменті *non-violence* виступає безеквівалентною лексичною одиницею, яку неможливо перекласти дослівно. Саме тому для здійснення адекватного перекладу ми використовуємо метод **компенсації** та передаємо сенс даної лексико-семантичної одиниці описовим методом: *боротьба проти насилля*.

(80) *Trends in the mentioned 2015 and 2021 surveys indicate Ukrainians have embraced and supported the country's decentralization efforts, which has helped foster a sense of unity in the country.* (TUUP, IR)—Тенденції у згаданих дослідженнях 2015 та 2021 років свідчать про те, що українці прийняли та підтримали ініціативи щодо децентралізації влади, що допомогло зміцнити почуття єдності в суспільстві.

У даному фрагменті для перекладу *decentralization efforts* ми застосували метод **додавання**, переклавши цю одиницю як *ініціативи щодо децентралізації влади*. На наше переконання, додавання слова *влади* є необхідним уточненням

для забезпечення семантичної та стилістичної адекватності перекладу. Крім того, ми замінили *efforts (спроби)* на *ініціативи*, що є прийомом **диференціації**.

Ще одним прикладом використання **додавання** є наступний фрагмент:

(78) *The country has become a bulwark against authoritarian aggression, and it is critical that democratic institutions continue their support.* (DUM, IR)—Країна стала оплотом боротьби проти авторитарної агресії, і подальша підтримка демократичних інститутів є вкрай важливою. Таким чином, за допомогою додавання слова *боротьби* ми компенсували семантичну неточність.

(77) *It would also give other countries in the region breathing room to plant democratic roots.* (DPU, IR)—Це також надало б іншим країнам регіону простір для вкорінення демократії.

У даному фрагменті ми використали метод **граматичної заміни**, замінивши дієслово *to plant* на іменник *вкорінення*.

(76) *Meanwhile the democracy insists on maintaining democratic procedures, and grass-roots participation, because it understands that it's not just ritual, it's the core of the values its citizens are fighting and dying for.* (WUDD, IR)—Тим часом, збереження демократичних процедур і заохочення участі широких громадських кіл, є необхідними умовами демократичного суспільства, оскільки йдеться просто про ритуал, а про ключові цінності, за які громадяни борються і вмирають.

У цьому фрагменті для перекладу *grass-roots participation* ми використали метод **компенсації**, оскільки термін *grass-roots* є спеціалізованим, та не має прямих лексичних відповідників в українській мові. Таким чином, ми переклали цю лексико-семантичну одиницю описово, передаючи її повний семантичний зміст: *заохочення участі широких громадських кіл*.

(74) *Triggered by the conflict in Russia, it is possible that the United States and the EU will reprioritize strengthening democracy abroad by committing fresh*

resources to this task and taking steps to remove the incentives for backsliding. (SDIU, IR)—Через конфлікт у Росії цілком можливо, що Сполучені Штати та ЄС зосередять свою увагу на зміцненні демократії за кордоном, виділяючи для цього нові ресурси та вживаючи заходів що унеможливили б відступ від цієї політики.

У даному фрагменті для перекладу *backsliding* нам довелося використати метод **компенсації**, оскільки *backsliding* є безеквівалентною лексичною одиницею, що є специфічною для текстів політичного дискурсу. Так, ми передали повноту її значення описовим методом: *що унеможливили б відступ від цієї політики*.

(72) *Against a backdrop of democratic deterioration around the world, Russia's invasion of Ukraine suggests a different kind of dynamic: when democracy takes root—albeit imperfectly—in one country, this can present a serious threat to authoritarianism in another.* (SDIU, IR)—На тлі підриву авторитету демократії в усьому світі, вторгнення Росії в Україну говорить про іншу динаміку: коли демократія вкорінюється — хоч і недосконало — в одній країні, це може становити серйозну загрозу для авторитаризму в іншій.

У даному фрагменті для перекладу *democratic deterioration* ми використали метод **додавання**: *підриву авторитету демократії*. На наше переконання, додавання слова *авторитету* є необхідним для забезпечення семантичної точності та стилістичної адекватності перекладу.

(70) *The other plausible scenarios—a prolonged war or an uneasy ceasefire between Ukraine and Russia—would present a fork in the road for democracy.* (SDIU, IR)— Інші вірогідні сценарії — тривала війна або сумнівний режим припинення вогню між Україною та Росією — стануть роздоріжжям на шляху до демократичного майбутнього.

У даному фрагменті для перекладу *uneasy ceasefire*, а саме часті *uneasy* ми використали метод **диференціації**. Прикметник *uneasy* має досить широку семантику та залежно від контексту може мати різні відтінки значення,

наприклад: *незручний, неспокійний, тривожний*. У контексті обраного нами фрагменту, *uneasy* вжито в значенні *ненадійний*, тому з метою абсолютної семантичної та стилістичної еквівалентності, ми переклали це слово як *сумнівний*.

Ще один приклад **диференціації** ми можемо спостерігати в наступному фрагменті:

(68) *Russia's imminent threat upends all ideas of a common European home. Europe's primary peace project, the EU, is suddenly mobilizing weapons to help Ukraine defend itself.* (SDIU, IR) — Неминуча загроза з боку Росії руйнує всі ідеї спільного європейського дому. Головний миротворчий проєкт Європи, ЄС, раптово мобілізує зброю, щоб допомогти Україні захистити себе.

Слово *upend* не має прямих відповідників в українській мові та може перекладатися по-різному залежно від контексту, як: поставити перпендикулярно, поставити догори ногами (денотативні значення), збурювати, брати гору (конотативні значення). У даному контексті це слово вжито в одному з конотативних значень, а саме *руйнувати*. Крім того, в даному фрагменті ми використали метод **модуляції** для перекладу *peace project*. Так, ми замінили словниковий відповідник *миру* на контекстуальний відповідник *миротворчий*, що є логічно пов'язаним з першим.

(66) *This is a time to redouble cooperation on governance, not to let it slip in the face of realpolitik.* (SDIU, IR) — Настав час подвоїти співпрацю в управлінні, щоб не зробити крок назад під впливом реальної політики.

У даному фрагменті для перекладу *not to let it slip* ми використали метод **диференціації**. Слово *slip* має досить широку семантику та може мати різні значення залежно від контексту. У денотативному значенні це слово перекладається як *ковзати, прослизнути, посковзнутися*. Однак в даному контексті це слово вживається в конотативному значенні *помилитися*,

промахнутися. Тому, для досягнення повної семантичної та стилістичної еквівалентності ми переклали цю одиницю як *зробити крок назад*.

(65) *If the Europeans want to stop the slide toward a new cold war between the West and an autocratic bloc, which would jeopardize the fundamental principles of international intercourse, they must reach out more actively and effectively to extend support for these principles, including democracy and fundamental rights.* (SDIU, IR)— Якщо Європа хоче запобігти початку нової холодної війни між Заходом і автократичним блоком, що поставить б під загрозу фундаментальні принципи міжнародних відносин, вона має провадити більш активну та ефективну політику для підтримки цих демократичних принципів та фундамаентальних прав.

У даному фрагменті ми використали метод **генералізації** для перекладу *Europeans* (*Європейці*), замінивши видову назву родовою — *Європа*. Крім того, ми використали метод **модуляції** для перекладу *reach out more actively and effectively*. Словниковим відповідником *reach out* є простягнути (руку допомоги), однак в даному контексті йдеться про необхідність вживання політичних заходів для підтримки принципів демократії, тому, ми переклали цю одиницю як *провадити більш активну та ефективну політику*, що є логічним розвитком контекстуального значення даної лексико-семантичної одиниці.

(63) *Nevertheless, the world now needs to heed the lessons of this brutal experience—for democracy and for the rules-bound international order.* (SDIU, IR) — Тим не менш, зараз світові потрібно засвоїти уроки цього жорстокого досвіду — для посилення демократії та міжнародного порядку, який базується на нормах верховенства права.

У даному фрагменті для перекладу *rules-bound international order* ми використали метод **компенсації** та **синтаксичної заміни**, оскільки термін *rules-bound* не має прямих лексичних відповідників в українській мові. Тому ми

переклали цю одиницю описово як *міжнародного порядку, який базується на нормах верховенства права*, замінивши складний іменник підрядним реченням.

(42) *The department said civilians have the right to peacefully protest, but protesters dressed up as police to attack security forces and should “face the full weight of justice”.* (CPPV, IR)— У департаменті стверджують, що цивільні особи мають право на мирний протест, але протестувальники, одягнені як поліцейські, дескредитують сили безпеки і повинні «відчути на собі всю силу правосуддя».

(32) *While reforming the police, the government must egg-on in tackling insecurity, poverty, and unemployment by restructuring the country, evolving competitive regionalism and enabling environment for investments to thrive.* (ESHB, IR) — Реформуючи поліцію, уряд повинен заохочувати вирішення проблем пов'язаних з безпекою, бідністю та безробіттям шляхом реструктуризації країни, розвитку конкурентного регіоналізму та створення сприятливого середовища для процвітання інвестицій.

У даному фрагменті для перекладу *egg-on* ми використали метод **диференціації**. У словниках ця лексична одиниця має значення підбурювати, підбивати, однак в даному контексті, на наше переконання, адекватним відповідником буде *заохочувати*. Крім того, ми використали метод **додавання** під час перекладу *insecurity*. Вирішення небезпеки є семантично неповним та стилістично неадекватним варіантом перекладу, саме тому додавання *проблем пов'язаних з* є необхідним.

Висновки до розділу 3

1. Застосування перекладацьких трансформацій є необхідним для здійснення адекватного та еквівалентного перекладу концепту ДЕМОКРАТІЯ. У ході нашого аналізу обраних фрагментів англomовного газетного дискурсу ми використали наступні типи трансформацій, наведені в таблиці:

Частотність вживання перекладацьких трансформацій при відтворенні кконцепту *демократія* українською мовою

Табл. 3.1

<i>Перекладацька трансформація</i>	<i>Відсоткове співвідношення</i>
<i>Лексико-семантичні трансформації</i>	
Модуляція	35%
Конкретизація	4%
Генералізація	4%
<i>Лексико-граматичні трансформації</i>	
Грамматична заміна	9%
Додавання	16%
Компенсація	21%
Диференціація	11%

Таким чином, кількість лексико-семантичних трансформацій становить 43%, з яких перше місце посідає *модуляція* (35%). Кількість лексико-граматичних трансформацій становить 57%, з яких найбільш поширеною є компенсація—21%.

Отже, зі 100 проаналізованих нами фрагментів, ми дійшли висновку, що найпоширенішим типом трансформацій є саме лексико-граматичні трансформації. Така тенденція пов'язана насамперед з наявністю великої кількості безеквівалентної лексики, для перекладу якої необхідно

використовувати компенсацію, а також граматичних та синтаксичних відмінностей між системами української та англійської мов.

2. Способи еквівалентного відтворення концепту ДЕМОКРАТІЯ залежать насамперед від того, яким типом еквівалентної лексики виступає та чи інша лексична одиниця. У ході нашого аналізу обраних фрагментів англійського газетного дискурсу, ми виокремили наступні три типи вербалізації концепту демократія: абсолютні еквіваленти, часткові еквіваленти та нульові еквіваленти. У відсотковому співвідношенні кількість абсолютних еквівалентів становить 34%, кількість часткових—еквівалентів 21%, кількість нульових— еквівалентів 45%.

ВИСНОВКИ

Відмінною рисою сучасного мовознавства є стрімкий розвиток такого напрямку, як когнітивна лінгвістика. Об'єктом вивчення когнітивної лінгвістики є мова як інструмент для організації, обробки та передачі інформації, а також як різновид пізнавальної діяльності людини. Так, за словами Вів'єна Еванса, когнітивні лінгвісти, як і будь-які лінгвісти, вивчають мову заради неї самої; вони намагаються описати та пояснити її систематичність, структуру, функції, які вона виконує, і також те, як ці функції реалізуються системою мови. Вчений пояснює, що когнітивні лінгвісти вивчають мову на основі припущення про те, що мова відображає моделі мислення людини. Саме тому вивчати мову з цієї точки зору означає вивчати моделі концептуалізації.

Основною формою категоризації та головним засобом концептуалізації, як визнають вчені, є концепт, що став предметом вивчення у працях зарубіжних та вітчизняних учених: О. Вежбицької, С.А. Аскольдової, Д.С. Лихачова, Н.Д. Арутюнова, Ю.С. Степанова, Н.Ю. Шведова, В.А. Маслової, І.А. Стерніна, В.В. Колесова, В.І. Карасика та ін.

Незважаючи на все різноманіття підходів до вивчення концептів на даний момент лише три з них користуються загальною підтримкою вчених: психолінгвістичний, лінгвокогнітивний і лінгвокультурологічний.

Аналіз концепту як одиниці мислення починається з вивчення репрезентації концепту у мові, тобто з розгляду конкретних мовних одиниць, які можуть забезпечити розуміння того чи іншого концепту. Лише через вербалізацію концепт стає зрозумілим для загального сприйняття. При цьому об'єктивація концепту має індивідуальний характер, кожна людина залежно від статі, віку чи професії по-різному вербалізує той чи інший концепт. Крім того, засоби вербалізації певного концепту різняться від однієї мови до іншої. Вивчення концептів здійснюється за допомогою виявлення та аналізу мовних засобів їхньої репрезентації. а також моделювання їхньої структури. Питання засобів

вербалізації та перекладу концепту ДЕМОКРАТІЯ залишається надзвичайно актуальним і сьогодні, коли українська мова все більше і більше збагачується новими поняттями, які не мають прямих лексичних відповідників в її словниковому складі.

У Розділі 2, підрозділі 2.1 досліджено семантичну класифікацію засобів вербалізації концепту ДЕМОКРАТІЯ в англійськомовному газетному дискурсі. Таким чином, у відсотковому співвідношенні, найбільш поширеним лексико-семантичним полем є «боротьба за демократичні свободи» (35%), друге місце займають лексико-семантичні поля «реалії зовнішньополітичного життя» (19%) та «реалії внутрішньополітичного життя» (18%), критерії демократизації суспільства (12%), «демократичні інститути» (9%) та «рівноправ'я» (7%) складають решту відсоткового співвідношення.

У підрозділі 2.2 було досліджено структурні моделі концепту ДЕМОКРАТІЯ в англійськомовному газетному дискурсі за допомогою методу концептуального аналізу. Таким чином, ми дійшли висновку, що концепт «демократія» має складну і неоднорідну будову. Смисловим центром концепту «демократія» є поняття «ЛІБЕРАЛЬНІ ЦІННОСТІ», до якого входять наступні структурні компоненти: права (12%), цінності (11%), волевиявлення народу (10%), боротьба (10%), рівноправ'я (8%), безпека (7%), порядок (6%), інклюзивність (5%), співпраця (5%), дипломатія (5%), мир (4%), компроміси (4%), нестабільність (4%), Західний світ (3%), балансування (2%), обмеження (2%), загроза (1%), благополуччя (1%).

У підрозділі 2.3 було досліджено прагматичні функції засобів вербалізації концепту ДЕМОКРАТІЯ в англійськомовному газетному дискурсі. Так, за результатами проведеного нами дослідження, основною прагматичною функцією засобів вербалізації концепту «демократія» є вираження авторського ставлення до цього феномену: позитивна/негативна оцінка того чи іншого прояву демократії. Негативна оцінка, що виражається в критиці демократії у

світлі сучасних подій є найбільш поширеною, і, у відсотковому співвідношенні становить 57% зі 100 опрацьованих фрагментів. Позитивна оцінка складає 43% і є насамперед пов'язаною з боротьбою народів Європи, Африки та Південної Америки за демократичні свободи, а також боротьбою демократій проти авторитарних режимів.

У Розділі 3 було досліджено способи еквівалентного відтворення українською мовою концепту демократія у перекладах текстів англійськомовного газетного дискурсу та застосування перекладацьких трансформацій для збереження прагматичних функцій концепту демократія у перекладі текстів англійськомовного газетного дискурсу. Таким чином, кількість лексико-семантичних трансформацій становить 43%, з яких перше місце посідає *модуляція* (35%). Кількість лексико-граматичних трансформацій становить 57%, з яких найбільш поширеною є компенсація—21%.

Отже, зі 100 проаналізованих нами фрагментів, ми дійшли висновку, що найпоширенішим типом трансформацій є саме лексико-граматичні трансформації. Така тенденція пов'язана насамперед з наявністю великої кількості безеквівалентної лексики, для перекладу якої необхідно використовувати компенсацію, а також граматичних та синтаксичних відмінностей між системами української та англійської мов.

Способи еквівалентного відтворення концепту ДЕМОКРАТІЯ залежать насамперед від того, яким типом еквівалентної лексики виступає та чи інша лексична одиниця. У ході нашого аналізу обраних фрагментів англійськомовного газетного дискурсу, ми виокремили наступні три типи вербалізації концепту демократія: абсолютні еквіваленти, часткові еквіваленти та нульові еквіваленти. У відсотковому співвідношенні кількість абсолютних еквівалентів становить 34%, кількість часткових—еквівалентів 21%, кількість нульових—еквівалентів 45%.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка. – 2-е изд., перераб. / И. В. Арнольд. М. : ФЛИНТА;Наука, 2012. 376 с.
2. Аскольдов А. С. Концепт и слово / А. С. Аскольдов // Русская словесность. От теории словесности к структуре текста. Антология. – М. : Academia, 1997. – С. 267–279.
3. Бабушкин А.П. Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка, их личностная и национальная специфика: диссертация ... доктора филологических наук : 10.02.19. - Воронеж, 1997. - 330 с.
4. Блох М. Я. Концепт и картина мира // Проблемы семантики языковых единиц в контексте культуры. М. – Кострома: КГУ имени Н. А. Некрасова, 2006. С. 16-21.
5. Вежбицкая А. Понимание культур через ключевые слова / А. Вежбицкая. – М. : Яз. славян. культуры, 2001. – 462 с.
6. Вежбицкая А. Понимание культур через посредство ключевых слов. М. : Языки славянской культуры, 2001. 288 с.
7. Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание. М.: Наука, 1997. 416 с.
8. Виноградов В.С. Перевод. Общие и лексические вопросы. Москва : Издательство института общего среднего образования РАО, 2004. 224 с.
9. Влах в, С. Непереводамо е в переводе С. Влахов, С. Флорин. – М.: Высшая школа, 1980.
10. Воркачев С. Г. «Две доли» – две концепции счастья. Языковая личность: проблемы креативной семантики. К 70-летию профессора И. В. Сентенберг: сборник научных трудов. Волгоград. 2000. С. 52–61.
11. Воркачѳв С. Г. Лингвокультурология, языковая личность, концепт: становление антропоцентрической парадигмы в языкознании / С. Г. Воркачѳв // Филологические науки : науч.-теор. журн. – 2001. – № 1–С. 64–72.
12. Голоднов А. В. Риторический метадискурс: основания прагмалингвистического моделирования и социокультурной реализации (на материале современного немецкого языка): монография / А. В. Голоднов. – СПб.: Астерион, 2011. – 344 с.

13. Горбачева Е.В. Политический дискурс как механизм формирования государственно-гражданских отношений. М., 2007.
14. Гречихин М.В. Современный русский медиадискурс: язык интолерантности. Санкт-Петербург, 2008.
15. Грицкевич Ю. Н. Фактор информации в политическом дискурсе // Вестник Псковского государственного университета. «Серия Социально-гуманитарные и психолого-педагогические науки» Вып. 4. Псков: Псковский государственный университет, 2014. С. 101–105.
16. Добросклонская Т. Г. Медиалингвистика: системный подход к изучению языка СМИ: современная английская медиаречь. М.: Флинта; Наука, 2008. 264 с.
17. Добросклонская Т.Г. Массмедийный дискурс как объект научного описания // Научные ведомости Белгородского государственного университета. Серия Гуманитарные науки. 2014. №13 (184). Вып. 22.
18. Добросклонская Т.Г. Медиатекст: теория и методы изучения // Вестн. Моск. ун-та. Сер. 10. Журналистика. – 2005. – №2. – С. 28-34.
19. Желтухина М.Р. Современный медиадискурс и медиакультура воздействия, Верхневолжский филологический вестник – 2016 – № 4
20. Залевская А.А. Концепт как достояние индивида // Психолингвистические исследования слова и текста. Тверь, 2002. с. 5–18.
21. Залевская А.А. Психолингвистический подход к проблеме концепта // Методические проблемы когнитивной лингвистики. – Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 2001. –С. 36-44.
22. Зусман В.Г. Концепт в культурологическом аспекте // Межкультурная коммуникация : Учеб. пособие . –Н. Новгород : Деком , 2001. – С. 38-53
23. Иванова Е. В. К проблеме исследования экологического дискурса. Политическая лингвистика. Выпуск (3)23. Екатеринбург: Урал. гос. пед. ун-т, 2007. С. 134–138.
24. Карасик В. И. О категориях лингвокультурологии // Языковая личность: проблемы коммуникативной деятельности. Волгоград, 2001. С.3-16
25. Карасик В. И. О типах дискурса. [Электронный ресурс]: URL: <http://rus-lang.isu.ru/education/discipline/philology/disrurs/material/material2/>

26. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В.И. Карасик. – М: Гнозис, 2004. – 390 с
27. Карасик В.И., Слышкин Г.Г. Лингвокультурный концепт как единица исследования // Методологические проблемы когнитивной лингвистики. Воронеж, 2001. С. 75–79.
28. Карасик В.И. Этноспецифические концепты // Введение в когнитивную лингвистику / Отв. ред. М.В. Пименова. – Кемерово: Кузбассвузиздат, 2005. – С. 61-105
29. Кожемякин Е. А. Массовая коммуникация и медиадискурс: к методологии исследования / Е. А. Кожемякин // Научные ведомости Белгородского государственного университета. – Серия: Гуманитарные науки. – 2010. – №2 (73). – Вып.11. – С. 13-21
30. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) / В. Н. Комиссаров. – М. : Высшая школа, 1990. – 253 с.
31. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. Москва : ЭТС, 2001. 424 с.
32. Корунец І.В. Вступ до перекладознавства. Підручник. – Вінниця: Нова Книга, 2008, 512 с.
33. Клушина Н. И. Языковые механизмы формирования оценки в СМИ //
34. Кубрякова Е. С. Краткий словарь когнитивных терминов / под общ. ред. Е. С. Кубряковой. Москва. 1996. 248 с.
35. Латышев Л.К. Курс перевода : эквивалентность перевода и этапы его достижения. Москва : Просвещение, 1980. 160 с.
36. Латышев, Л. К., Семенов А. Л. Перевод: теория, практика и методика преподавания. – М.: Академия,2003. – 192 с.
37. Лихачев, Д.С. Концептосфера русского языка / Д.С. Лихачев // Русская словесность , 1997. – Сс. 280-287
38. Ляпин С. Х. Концептология: к становлению подхода //Концепты. Научные труды Центроконцепта. Вып. 1. Архангельск, 1977. С. 16–18.
39. Макаров М. Л. Основы теории дискурса / М. Л. Макаров. – М.: ИТДГК «Гнозис», 2003. – 280 с.

40. Маклюэн М. Понимание медиа: внешние расширения человека. / М. Маклюэн. – М. : Канон-пресс-Ц: Кучково поле, 2003. – 464 с.
41. Максимов С.Є. Англійська як «міжнародна допоміжна мова» епохи глобалізації на Європейському просторі. Наукові записки. Випуск 89 (2). Серія : Філологічні науки (мовознавство) : у 5 ч. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2010. С. 126-130.
42. Максимов С.Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). Теорія та практика перекладацького аналізу тексту для студентів факультету перекладачів та факультету заочного та вечірнього навчання: Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2006. – 157 с.
43. Маслова В. А. Введение в когнитивную лингвистику. М.: Флинта: Наука, 2006. 296 с.
44. Маслова В. А. Лингвокультурология: Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. М.: Академия, 2004. 208 с.
45. Нерознак В. П. От концепта к слову: к проблеме филологического концептуализма. Вопросы филологии и методики преподавания иностранных языков : сб. науч. тр. Омск. 1998. С. 80–85
46. Пименова М. В. Душа и дух: особенности концептуализации. Кемерово: ИПК «Графика», 2004. 386 с.
47. Пономарева Е. Ю. Концептуальная оппозиция «Жизнь-Смерть» в поэтическом дискурсе (на материале поэзии Д. Томаса и В. Брюсова): автореф. ... дис. канд. филол. наук: 10.02.20. Тюмень, 2008. 22 с.
48. Попова З. Д. Язык и сознание: теоретические разграничения и понятийный аппарат // Язык и национальное сознание. Вопросы теории и методологии. Воронеж: ВГУ, 2002. С. 8-49.
49. Попова З. Д. Язык и сознание: теоретические разграничения и понятийный аппарат // Язык и национальное сознание. Вопросы теории и методологии. Воронеж: ВГУ, 2002. С. 8-49.
50. Попова З.Д., Стернин И.А. Понятие «концепт» в лингвистических исследованиях. –Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 2000. – 30 с.
51. Професійно-орієнтований переклад у когнітивно-дискурсивному ракурсі: Навч. посібник / В.Г. Ніконова, Ю.В. Кононець, Х.Б. Мелько, Е.В. Польова,

В.Б. Скрябіна, В.П. Сніцар, О.І. Чернікова. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2018. 426 с.

52. Поликарпова Е. В. Аксиологические функции масс-медиа в современном обществе. – Ростов-на-Дону, 2002

53. Прохоров Ю.Е. В поисках концепта / Ю.Е. Прохоров. – М.: Флинта : Наука, 2008. – 176 с

54. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / Олена Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.

55. Степанов Ю.С. Константы. Словарь русской культуры. Опыт исследования. М., 1997. С.40-43

56. Телия В.Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурный аспекты, М., 1996.

57. Терехова Г. В. Теория и практика перевода : Учебное пособие / Г. В. Терехова. – Оренбург : ГОУ ОГУ, 2004. – 103 с.

58. Убийко Н. И. Типологизация концептов в современном языкознании. М.: Наука, 1999. С. 15-31.

59. Швейцер А.Д. Перевод и лингвистика: Статус, проблемы, аспекты. Москва : Наука, 1988. 215 с.

60. Andreichuk N.I., Babeliuk O.A. Contrastive lexicology of English and Ukrainian languages: theory and practice : textbook / N.I. Andreichuk, O.A. Babeliuk. – Kherson: Publishing House “Helvetica”, 2019. – 236 с.

61. Baker, M. (1992) *In Other Words—A Coursebook on Translation*. Routledge, London and New York, 353 pp.

62. Barsalou, Lawrence, 1992. Frames, concepts and conceptual fields. In Adrienne Lehrer and Eva Kittay (eds.). *Frames, Fields and Contrasts*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum, 21–74

63. Burgers C., Konijn E. A., Steen G. J. *Figurative Framing: Shaping public discourse through metaphor, hyperbole and irony* //

64. Catford J.C. *A Linguistic Theory of Translation*. London: Oxford University Press, 1965. 112 с.

65. Chomsky, Noam. *Media control: the spectacular achievements of propaganda* / Noam Chomsky.p 112.—(The Open Media Pamphlet Series)

66. Communication Theory. 2016. Vol. 26. Iss. 4. P. 410-430. DOI: 10.1111/comt.12096.
67. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language / D. Crystal. – Cambridge: Cambridge University Press, 1997. – 506 p.
68. Fairclough, Norman, 1941-Media discourse/Norman Fairclough. p 107 .
69. Fairclough, Norman, 1992. Discourse and Social Change. Cambridge: Polity Press.
70. Fairclough, Norman, 2003. Analysing Discourse, 197 p.
71. Fairclough, Norman, 2010. Critical Discourse Analysis, 608 p.
72. Fischer, R. (1998). Lexical change in present-day English: a corpus-based study of the motivation, institutionalization, and productivity of creative neologisms.
73. Harris, Z. S. Methods in Structural Linguistics, Chicago; 2006, pp. 15
74. Hervey S. Higgins I. Thinking Translation. A Course in Translation Method: French to English. London and New York: Routledge, 1992, 261 pp.
75. Koller W. Einfürung in di e Übersetzungswissenschaft / 6. Auflage. Wiebelsheim, 2001 .
76. Korunets I.V. Contrastive Typology of the English and Ukrainian Languages. Вінниця: «Нова книга», 2004. P. 179–192.
77. Kukarina A. (2017) Sposoby perekladu abreviatur v anhlo-movnomu ta ukrayinomovnomu medychnomu dyskursi [Methods of abbreviations translation in English and Ukrainian medical discourse] : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk :10.02.16. Kherson. derzh. un-t. Kherson. [in Ukrainian]
78. Morena Braçaj, Procedures of Translating Culture-Specific Concepts, Mediterranean Journal of Social Sciences MCSER Publishing, Rome-Italy, Vol 6 No 1 S1 January 2015
79. Newmark, P. (1988). A Textbook of Translation. New York: Prentice Hall, 311 pp.
80. Vyvyan Evans, 2005. Lexical concepts, cognitive models and meaning-construction, p. 44
81. Vyvyan Evans, Melanie Green. Cognitive Linguistics: An Introduction, L. Erlbaum, 2006, p. 830

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Merriam-Webster Dictionary [Электронный ресурс]. URL: <http://nws.merriam-webster.com>
2. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. — К.: Вища школа, 1985. — 360 с.
3. Добросклонская Т.Г. Медиатекст: теория и методы изучения // Вестн. Моск. ун-та. Сер. 10. Журналистика. — 2005. — №2. — С. 28-34.
4. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / Олена Селіванова. — Полтава : Довкілля-К, 2006. — 716 с.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. CPPV — Colombia protesters faced ‘intentional’ police violence: Report [Internet resource]. — URL: <https://www.aljazeera.com/news/2021/11/26/colombia-protesters-faced-intentional-police-violence-report>
2. DPU — Defeating Putin in Ukraine Is Vital to the Future of Democracy [Internet resource]. — URL: <https://www.journalofdemocracy.org/defeating-putin-in-ukraine-is-vital-to-the-future-of-democracy/>
3. DUM — Why Democracy in Ukraine Matters [Internet resource]. — URL: <https://www.iri.org/news/why-democracy-in-ukraine-matters/>
4. ESHB — #EndSARS: Hope betrayed, a year after [Internet resource]. — URL: <https://guardian.ng/opinion/endsars-hope-betrayed-a-year-after/>
5. GEWR — Generation equality takes a stand for women’s rights [Internet resource]. — URL: <https://guardian.ng/opinion/generation-equality-takes-a-stand-for-womens-rights/>.
6. HDDA — How Democracy Can Defeat Autocracy [Internet resource]. — URL: <https://www.hrw.org/news/2022/01/14/how-democracy-can-defeat-autocracy>
7. OCCH — Our constitutional crisis is already here [Internet resource]. — URL: <https://www.washingtonpost.com/opinions/2021/09/23/robert-kagan-constitutional-crisis/>

8. PFA — Press Freedom Advocates Update Charter to Address New Challenges [Internet resource]. — URL: https://www.voanews.com/a/press-freedom_press-freedom-advocates-update-charter-address-new-challenges/6205536.html
9. SDIU — Supporting Democracy After the Invasion of Ukraine [Internet resource]. — URL: <https://carnegieeurope.eu/2022/06/14/supporting-democracy-after-invasion-of-ukraine-pub-87290>
10. TPPA — That triumph of people power in Anambra [Internet resource]. — URL: <https://guardian.ng/opinion/that-triumph-of-people-power-in-anambra/>
11. TUTC — Taiwan and Ukraine: Two crises, 5,000 miles apart, are linked in complex ways [Internet resource]. — URL: <https://www.nytimes.com/2022/08/03/world/europe/china-russia-taiwan-ukraine-analysis.html>
12. TUUP — The tragedy of Ukraine and the urgency of peacebuilding [Internet resource]. — URL: https://www.peacedirect.org/tragedy-ukraine-urgency-peacebuilding/?gclid=Cj0KCQjwrs2XBhDjARIsAHVymmS16NpXxZLYPit0GAJXpx3w4IQJgysVADmdGNHTSuMHJYNcFO3CueMaApojEALw_wcB
13. TUWFD — In Taiwan, as in Ukraine, the west is flirting with disaster [Internet resource]. — URL: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2022/aug/03/taiwan-nancy-pelosi-visit-ukraine-us>
14. UDR — What makes us, Ukrainians, different from Russians? [Internet resource]. — URL: <https://voxukraine.org/en/what-makes-us-ukrainians-different-from-russians-aspirations-for-freedom-liberal-democracy-and-inclusive-society-as-the-primary-markers-for-the-ukrainian-russian-divide/>
15. WCP — Why Colombia's protests are unlikely to fizzle out [Internet resource]. — URL: <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-56986821>
16. WUDD — THE WAR IN UKRAINE IS ALL ABOUT DEMOCRACY VS DICTATORSHIP [Internet resource]. — URL: <https://revdem.ceu.edu/2022/04/09/the-war-in-ukraine-is-all-about-democracy-vs-dictatorship/>

ДОДАТОК

Перекладацьке відтворення вербальних засобів актуалізації концепту
ДКМОКРАТІЯ в англійськомовному газетному дискурсі

	Текст оригіналу	Текст перекладу
1.	<i>UN Women is bringing together the next generations of women's rights activists with gender equality advocates and visionaries who were instrumental in creating the Beijing Platform for Action more than two decades ago. (GEWR,IR)</i>	«ООН-Жінки» об'єднує наступні покоління активістів за права жінок із прихильниками гендерної рівності, які відіграли важливу роль у створенні Пекінської платформи дій більше двох десятиліть тому.
2.	<i>Collectively, these change-makers of all ages and genders can tackle the unfinished business of empowering women through a new, groundbreaking, multigenerational campaign: "Generation Equality: Realizing women's rights for an equal future". (GEWR,IR)</i>	Спільними зусиллями ці творці змін різного віку та статі можуть вирішувати незавершену справу розширення прав і можливостей жінок за допомогою нової, новаторської кампанії для кількох поколінь: «Рівність поколінь: Реалізація прав жінок для рівного майбутнього».
3.	<i>The Ministry's mandate to this day remains the advancement of women's development and empowerment to ensure that the needs of women from State to Federal level are addressed. (GEWR,IR)</i>	Мандатом міністерства донині залишається просування розвитку жінок і розширення їх прав і можливостей для забезпечення задоволення потреб жінок від рівня штату до федерального рівня.

4.	<i>Fundamentally, all women should live lives free of fear and the experience of violence. (GEWR,IR)</i>	По суті, всі жінки повинні жити без страху та насильства.
5.	<i>If passed into law, the Bill would further promote the protection of equal opportunities for all Nigerians irrespective of gender. (GEWR,IR)</i>	У разі прийняття закону, цей законопроект ще більше сприятиме захисту рівних можливостей для всіх нігерійців, незалежно від статі.
6.	<i>They are seizing the moment to reimagine economies, societies, and political systems so that they uphold human rights and achieve gender equality, leaving no one behind. (GEWR,IR)</i>	Вони користуються моментом, щоб переосмислити економіку, суспільства та політичні системи, щоб вони захищали права людини та досягали гендерної рівності, не залишаючи нікого позаду.
7.	<i>UN Women is calling on all stakeholders to mobilize and take action to deliver concrete, game-changing results across generations for Nigerian girls and women. (GEWR,IR)</i>	«ООН-Жінки» закликає всі зацікавлені сторони мобілізуватися та вжити заходів для досягнення конкретних результатів, які змінюють гру в поколіннях для нігерійських дівчат і жінок.
8.	<i>Grand finale of the Anambra governorship poll showed the reign of good reasoning with some valuable lessons for the country's foundering democracy. (TPPA,IR)</i>	Грандіозний фінал голосування щодо губернаторства Анамбра продемонстрував панування розумної аргументації з деякими цінними уроками для заснування демократії в країні.
9.	<i>Much more than the governor-elect and his victorious ruling party in the state, the people that showed up</i>	Набагато більше, ніж обраний губернатор і його переможна правляча партія в державі, люди,

	<i>resolute in defence of democracy, even when the night got the darkest in Anambra, are the beacons of light. (TPPA,IR)</i>	які виявляли рішучий захист демократії, навіть коли в Анамбрі стала найтемніша ніч, є маяками світла.
10.	<i>Again, they remind Nigerians of the incontrovertible people power, civic engagement and primacy of political participation in salvaging what is left of the common fate in a democracy. (TPPA,IR)</i>	Знову ж таки, вони нагадують нігерійцям про беззаперечну владу народу, громадянську активність і першість політичної участі у порятунку того, що залишилося від спільної долі в демократії.
11.	<i>By the calculus of the political class, Anambra was not meant to have a free and fair election. (TPPA,IR)</i>	Згідно політичного класу, Анамбра не мала намір мати вільні та чесні вибори.
12.	<i>The political class was literally coasting home to victory! But two days to the election, IPOB and other non-state actors pulled back to rally behind the electoral process for the people to freely have their say. (TPPA,IR)</i>	Політичний клас буквально наближався додому до перемоги! Але за два дні до виборів IPOB та інші недержавні суб'єкти відступили, щоб згуртуватися за виборчий процес, щоб люди могли вільно висловлюватися.
13.	<i>Nonetheless, there is an inclination that the Anambra people know what they want in terms of good governance and how best to get it. (TPPA,IR)</i>	Тим не менш, існує схильність до того, що люди Анамбра знають, чого вони хочуть з точки зору належного управління та як найкраще цього отримати.
14.	<i>It was for that reason that the people stood with conviction and as a movement. (TPPA,IR)</i>	Саме тому люди стояли переконано і як рух.

15.	<i>Statewide, they braved the security risk and palpable tension, procedural delays and malfunctioning Bi-modal Voters Accreditation System (BVAS) devices, just to vote for the candidate of their choice. (TPPA,IR)</i>	На державному рівні вони випробовували ризик безпеки та відчутну напруженість, процедурні затримки та несправні пристрої бімодальної системи акредитації виборців (BVAS), щоб просто проголосувати за кандидата на свій вибір.
16.	<i>They voted and ensured their votes count. (TPPA,IR)</i>	Вони проголосували, щоб запевнитись в тому, що їхні голоси мають значення
17.	<i>Indeed, it was a battle between light and darkness in Anambra and the people ensured that light prevailed. That is the demonstration of the people's movement at its finest! (TPPA,IR)</i>	Справді, це була битва між світлом і темрявою в Анамбрі, і люди забезпечили перемогу світла. Це демонстрація народного руху в кращому вигляді!
18.	<i>The governor-elect, Chukwuma Soludo, is indeed a first-among-equals and has clawed his way up the hill. (TPPA,IR)</i>	Обраний губернатор Чуквума Солудо справді є першим серед рівних, що допомогло йому дістатись самої вершини.
19.	<i>He has contested and lost, yet he was resolutely on the side of the people, unlike opportunists that only appear in an election year. (TPPA,IR)</i>	Він змагався і програв, але він був рішуче на боці народу, на відміну від опортуністів, які з'являються лише в рік виборів.
20.	<i>As he rightly conceded in his acceptance speech, the real victory is that of the people. (TPPA,IR)</i>	Як він справедливо визнав у своїй промові, справжня перемога — це перемога народу.

21.	<i>The triumph of people power should begin with careful planning and getting involved in the entire process. (TPPA,IR)</i>	Торжество влади людей має починатися з ретельного планування та залучення до всього процесу.
22.	<i>And on election day, come out en masse to vote and ensure only the will of the people count. (TPPA,IR)</i>	А в день виборів масово виходьте голосувати, щоб переконатись в тому, що лише воля народу матиме вирішальне значення .
23.	<i>For all the brinkmanship that Anambra showcased in the pre-election, it also proved that nothing can get in the way of a people's movement. (TPPA,IR)</i>	Попри всю впевненість, яку Анамбра продемонструвала на передвиборах, вона також довела, що ніщо не може стати на заваді народному руху.
24.	<i>The people should stand up; repudiate charlatans and the thieving political class already parading selves as the saviour and solution to problems of their creation. (TPPA,IR)</i>	Народ повинен встати; відкинути шарлатанів і злочинський політичний клас, який уже виступає як рятівник і вирішення проблем їхнього створення.
25.	<i>Today marks the first anniversary of the demonstration of rare courage and people power that shook Nigeria like never before. (ESHB,IR)</i>	Сьогодні відзначається перша річниця демонстрації рідкісної мужності та могутності народу, яка сколихнула Нігерію, як ніколи раніше.
26.	<i>It was the finest hour of the Nigerian youths seeking a fair, just and better society. (ESHB,IR)</i>	Це була найкраща година нігерійської молоді, яка шукала справедливого, справедливого та кращого суспільства.

27.	<i>Last year, they did things differently, collectively spoke up against injustices, sought disbandment of the police rogue formation known as the Special Anti-Robbery Squad (SARS), demanded a better society and stayed on the streets in grim determination. (ESHB,IR)</i>	Минулого року вони діяли по-іншому, спільно виступали проти несправедливості, домагалися розпуску поліцейського шахрайського формування, відомого як Спеціальний загін боротьби з грабежами (SARS), вимагали кращого суспільства і залишалися на вулицях у похмурій рішучості.
28.	<i>With the government initially ignoring the civil protesters as mere irritants, the demonstration grew like wildfire that spread across 100 cities in Nigeria, including the north and overseas. (ESHB,IR)</i>	Оскільки уряд спочатку ігнорував громадянських протестувальників як якусь незручність, демонстрація росла, як лісова пожежа, яка охопила 100 міст Нігерії, включаючи північ і зарубіжжя.
29.	<i>It all began with the commotion ensuing from the shooting incident at Lekki Toll Plaza and official denials that ridiculed democratic governance. (ESHB,IR)</i>	Усе почалося з галасу, який виник через інцидент зі стріляниною в Lekki Toll Plaza та офіційних заперечень, які висміювали демократичне управління.
30.	<i>The Minister of Information and Culture, Lai Mohammed and his Interior counterpart, Rauf Aregbesola, began subtle campaigns to gag freedom of speech by invoking the controversial Anti-Social Media Bill under the pretence of regulating</i>	Міністр інформації та культури Лай Мохаммед і його колега з внутрішніх справ Рауф Арегбесола розпочали тонкі кампанії, спрямовані проти свободи слова, посиляючись на суперечливий законопроект про антисоціальні

	<i>fake news and hate speech. (ESHB,IR)</i>	медіа під приводом регулювання фейкових новин і ненависті.
31.	<i>Similarly, the Nigerian Immigration Service (NIS) without establishing any threat to national security seized the travel passports of some protesters and infringed on their rights to free movement. (ESHB,IR)</i>	Аналогічно Нігерійська імміграційна служба (NIS), не виявивши жодної загрози національній безпеці, вилучила проїзні паспорти деяких протестувальників і порушила їх право на вільне пересування.
32.	<i>While reforming the police, the government must egg-on in tackling insecurity, poverty, and unemployment by restructuring the country, evolving competitive regionalism and enabling environment for investments to thrive. (ESHB,IR)</i>	Реформуючи поліцію, уряд повинен активно боротися з небезпекою, бідністю та безробіттям шляхом реструктуризації країни, розвитку конкурентного регіоналізму та сприятливого середовища для процвітання інвестицій.
33.	<i>Government should get its acts together, operate as a coordinated entity and not as a house divided against itself. (ESHB,IR)</i>	Уряд має об'єднати свої дії, діяти як скоординований суб'єкт, а не як структура, розділена на частини.
34.	<i>#EndSARS protesters are those who wanted a better Nigeria and have found the way to speak up with grit and grace. (ESHB,IR)</i>	Протестувальники #EndSARS – це ті, хто хотів кращої Нігерії та знайшов спосіб висловитися з твердістю та витонченістю.

35.	<i>They deserve to be heard, treated with dignity and respect that a just society and credible leadership should serve today and every day. (ESHB,IR)</i>	Вони заслуговують на те, щоб до них ставилися з гідністю та повагою, яким справедливе суспільство та надійне лідерство мають служити сьогодні та щодня.
36.	<i>“It did help to pave the way for a more free press on the continent — and certainly, I think, also wider acceptance of the phenomenon of free and independent press” (PFA,IR)</i>	«Це допомогло прокласти шлях для більш вільної преси на континенті — і, безперечно, я думаю, також ширшого визнання феномену вільної та незалежної преси».
37.	<i>Most of the assembled journalists worked in print and at least some were setting up independent media, “even in the face of very hostile governments,” Lister said. (PFA,IR)</i>	Більшість зібраних журналістів працювали у друкованих виданнях і принаймні деякі створювали незалежні ЗМІ, «навіть перед обличчям дуже ворожих урядів», — сказав Лістер
38.	<i>The Biden administration has announced the first of two virtual “summits for democracy” next month to bring together government, civil society and business leaders from more than 100 nations. (CPPV,IR)</i>	Наступного місяця адміністрація Байдена оголосила про перший із двох віртуальних «самітів за демократію», щоб зібрати разом урядовців, громадянське суспільство та бізнес-лідерів із понад 100 країн.
39.	<i>Colombia saw a wave of nationwide protests that began at the end of April over a tax reform, but public anger later spiralled over a myriad of other social issues. (CPPV,IR)</i>	У Колумбії наприкінці квітня розпочалася хвиля загальнонаціональних протестів проти податкової реформи, але згодом суспільний гнів розгорнувся

		через безліч інших соціальних проблем.
40.	<i>Violent clashes between protesters and security forces broke out during the demonstrations, which went on for over a month. (CPPV,IR)</i>	Під час демонстрацій, які тривали понад місяць, виникли жорстокі сутички між протестувальниками та силами безпеки
41.	<i>“We have documented enough evidence to believe that the repression of protesters in the national strike [was] intentional, as a way to punish those who were taking to the streets and as a way to try to prevent more people taking to the streets,” (CPPV,IR)</i>	«Ми задокументували достатньо доказів, щоб вважати, що придушення протестувальників під час національного страйку [було] навмисним, як спосіб покарати тих, хто виходив на вулиці, і як спосіб спробувати запобігти виходу більшої кількості людей на вулиці ,»
42.	<i>The department said civilians have the right to peacefully protest, but protesters dressed up as police to attack security forces and should “face the full weight of justice”. (CPPV,IR)</i>	У департаменті стверджують, що цивільні особи мають право на мирний протест, але протестувальники, одягнені як поліцейські, атакують сили безпеки і повинні «відстояти перед повною вагою правосуддя».
43.	<i>However, Guevara-Rosas said that even though some protesters engaged in acts of violence, “the authorities have their responsibility to ensure and</i>	Проте Гевара-Росас сказав, що, незважаючи на те, що деякі протестувальники вчиняють акти насильства, «влада несе відповідальність за забезпечення та

	<i>to protect the right of people to peacefully demonstrate.” (CPPV,IR)</i>	захист права людей на мирні демонстрації».
44.	<i>More than 50 people have died since a wave of protests started to sweep across Colombia at the end of April. (WCP,IR)</i>	Понад 50 людей загинули після того, як наприкінці квітня по Колумбії почалася хвиля протестів.
45.	<i>Protesters have blocked key roads leading to shortages of fuel and food in some areas and there have been violent clashes between the security forces and demonstrators. (WCP,IR)</i>	Протестувальники заблокували ключові дороги, що призвело до нестачі палива та продовольства в деяких районах, і відбулися жорстокі сутички між силами безпеки та демонстрантами.
46.	<i>The government has been holding talks with protest leaders but with more and more groups joining in the demonstrations, the demands of those who have taken to the streets have widened and a quick resolution seems unlikely. (WCP,IR)</i>	Уряд веде переговори з лідерами протестів, але з тим, що до демонстрацій приєднується все більше і більше груп, вимоги тих, хто вийшов на вулиці, зросли, і швидке вирішення здається малоімовірним.
47.	<i>Tens of thousands of people marched in the capital Bogotá, while demonstrations were also held in other major cities and smaller towns. (WCP,IR)</i>	Десятки тисяч людей пройшли маршем у столиці Боготі, а демонстрації також пройшли в інших великих містах і невеликих містах.
48.	<i>Some of the protesters argue that only the introduction of a universal basic income will ease inequality while</i>	Деякі з протестувальників стверджують, що лише запровадження універсального

	<i>Colombia's young are demanding that tuition fees be dropped so that more can access university education. (WCP,IR)</i>	базового доходу зменшить нерівність, тоді як молодь Колумбії вимагає знизити плату за навчання, щоб більше людей могли отримати доступ до університетської освіти.
49.	<i>The United States is heading into its greatest political and constitutional crisis since the Civil War, with a reasonable chance over the next three to four years of incidents of mass violence, a breakdown of federal authority, and the division of the country into warring red and blue enclaves. (OCCH,IR)</i>	Сполучені Штати знаходяться на шляху до своєї найбільшої політичної та конституційної кризи з часів громадянської війни, з розумною ймовірністю протягом наступних трьох-чотирьох років інцидентів масового насильства, розпаду федеральної влади та поділу країни на воюючі червоний і синій анклави.
50.	<i>Although zealous in defense of their own rights and freedoms, they are less concerned about the rights and freedoms of those who are not like them. (OCCH,IR)</i>	Хоча вони ревно захищають власні права і свободи, вони менше турбуються про права і свободи тих, хто не схожий на них.
51.	<i>Some see Russia's violence as another and more dramatic challenge to democratic values. Others believe that the democratic community of states could emerge revitalized from the horrendous conflict. (SDIU,IR)</i>	Деякі вбачають в насильстві з боку Росії ще один більш драматичний виклик демократичним цінностям. Інші вважають, що демократичне співтовариство держав може відродитися в результаті цього жахливого конфлікту.

52.	<i>Will the invasion prompt democratic powers to strengthen their commitments to defend and extend democratic values? (SDIU,IR)</i>	Чи спонукатиме вторгнення демократичні сили посилити свої зобов'язання щодо захисту та поширення демократичних цінностей?
53.	<i>Geostrategic shifts have put democracy back at the center of global politics. Institutes such as Varieties of Democracy (V-Dem) and Freedom House have documented the fast derailment of democracy. (SDIU,IR)</i>	Геостратегічні зміни повернули демократію в центр глобальної політики. Такі інститути, як Varieties of Democracy (V-Dem) і Freedom House, задокументували швидкий занепад демократії.
54.	<i>The question democracy promoters must ask is no longer simply “How do we support democratization?” but “How can we foster resilient democracies and protect shaky ones from autocratization?” (SDIU,IR)</i>	Питання, яке повинні поставити прихильники демократії, більше не звучить просто «Як ми підтримуємо демократизацію?», але «Як ми можемо розвивати стійкі демократії та захистити хиткі від автократизації?»
55.	<i>Strategies that combine diplomatic and developmental means—sticks and carrots—have proved successful against the reform projects of “wannabe autocrats” in the Global South. (SDIU,IR)</i>	Стратегії, які поєднують дипломатичні засоби та засоби розвитку — батога і пряника — виявилися успішними проти реформаторських проєктів «автократів, які хочуть стати» на Глобальному Півдні.
56.	<i>Although at the end of April 2022 the European Commission triggered the rule-of-law mechanism that will restrict the flow of EU funds to</i>	Хоча наприкінці квітня 2022 року Європейська комісія запустила механізм верховенства права, який обмежить потік коштів ЄС до

	<i>Hungary, it remains unclear what punitive action—if any—will follow from this. (SDIU,IR)</i>	Угорщини, залишається незрозумілим, які покарання – якщо такі будуть – впливатимуть із цього.
57.	<i>Universal rights link directly with national well-being, so the West needs to recalibrate its whole approach to security. (SDIU,IR)</i>	Загальні права безпосередньо пов'язані з національним добробутом, тому Заходу необхідно переналаштувати весь свій підхід до безпеки.
58.	<i>Second, a long-term campaign means that democracy supporters must be honest about trade-offs and smart about redlines. (SDIU,IR)</i>	По-друге, довгострокова кампанія означає, що прихильники демократії повинні бути чесними щодо компромісів і поміркованими щодо червоних ліній.
59.	<i>For example, it is possible to build the need for legislative oversight into international health programs and integrate the need for a civil society voice into negotiations on trade agreements. (SDIU,IR)</i>	Наприклад, можна включити потребу в законодавчому нагляді в міжнародні програми охорони здоров'я та інтегрувати потребу в голосі громадянського суспільства в переговорах щодо торгових угод. Іншими словами, західні уряди можуть здійснювати розвиток демократичним шляхом.
60.	<i>Third, democracy supporters can work directly with the institutions that create resilient democracies: parliaments, political parties, free media, judicial systems, and civil society. (SDIU,IR)</i>	По-третє, прихильники демократії можуть безпосередньо працювати з установами, які створюють стійкі демократії: парламентами, політичними партіями, вільними

		ЗМІ, судовими системами та громадянським суспільством.
61.	<i>Soft power—democratic influence through example and engagement—should aim for normative rather than nationalist impact. (SDIU,IR)</i>	М'яка сила — демократичний вплив через приклад і залучення — має бути спрямована на нормативний, а не націоналістичний вплив.
62.	<i>Since Putin's consistent narrative considers Ukraine an integral, historical part of the Russian motherland, ordinary Russians might wonder why they cannot enjoy the same latitude and rights as their southern brethren. (SDIU,IR)</i>	Оскільки послідовний наратив Путіна вважає Україну невід'ємною історичною частиною російської батьківщини, прості росіяни можуть дивуватися, чому вони не можуть насолоджуватися такою ж широтою і правами, як їхні південні брати.
63.	<i>Nevertheless, the world now needs to heed the lessons of this brutal experience—for democracy and for the rules-bound international order. (SDIU,IR)</i>	Тим не менш, зараз світові потрібно прислухатися до уроків цього жорстокого досвіду — для демократії та міжнародного порядку, який базується на правилах.
64.	<i>The UN General Assembly resolutions on Ukraine adopted in March and April 2022 were an impressive display of international support for the country, but they point to one of two major challenges ahead. (SDIU,IR)</i>	Резолюції Генеральної Асамблеї ООН щодо України, прийняті в березні та квітні 2022 року, стали вражаючим проявом міжнародної підтримки країни, але вони

		вказують на один із двох основних викликів, які попереду.
65.	<i>If the Europeans want to stop the slide toward a new cold war between the West and an autocratic bloc, which would jeopardize the fundamental principles of international intercourse, they must reach out more actively and effectively to extend support for these principles, including democracy and fundamental rights. (SDIU,IR)</i>	Якщо європейці хочуть зупинити сповзання до нової холодної війни між Заходом і автократичним блоком, яка поставила б під загрозу фундаментальні принципи міжнародного спілкування, вони повинні активніше й ефективніше простягнути руку, щоб розширити підтримку цих принципів, зокрема демократії та фундаментальних принципів. прав.
66.	<i>This is a time to redouble cooperation on governance, not to let it slip in the face of realpolitik. (SDIU,IR)</i>	Настав час подвоїти співпрацю в управлінні, щоб не дати їй збитися з реальної політики.
67.	<i>The West's credibility is at stake. This is not, and never was, a choice between a values- and an interest-based policy; values are democracies' most fundamental interest. (SDIU,IR)</i>	Довіра до Заходу поставлена на карту. Це не є і ніколи не було вибором між політикою, заснованою на цінностях і інтересах; цінності є найважливішим інтересом демократії.
68.	<i>Russia's imminent threat upends all ideas of a common European home. Europe's primary peace project, the</i>	Безпосередня загроза з боку Росії руйнує всі ідеї спільного європейського дому. Головний мирний проект Європи, ЄС,

	<i>EU, is suddenly mobilizing weapons to help Ukraine defend itself. (SDIU,IR)</i>	раптово мобілізує зброю, щоб допомогти Україні захистити себе.
69.	<i>Pan-European norms and bodies like the Organization for Security and Co-operation in Europe or the Council of Europe played no role in preventing the onslaught. (SDIU,IR)</i>	Загальноєвропейські норми та органи, такі як Організація з безпеки та співробітництва в Європі чи Рада Європи, не зіграли жодної ролі у запобіганні наступу.
70.	<i>The other plausible scenarios—a prolonged war or an uneasy ceasefire between Ukraine and Russia—would present a fork in the road for democracy. (SDIU,IR)</i>	Інші вірогідні сценарії — тривала війна чи непросте припинення вогню між Україною та Росією — стануть розвилкою на шляху до демократії.
71.	<i>Europe’s extreme right is not discouraged; it has hardly been bothered by the Russian war. These scenarios would present a choice between two schools of thought for those who stand for democracy: hard-power advocates and democratic realists. (SDIU,IR)</i>	Ультраправі в Європі не збентежені; його майже не турбувала російська війна. Ці сценарії створили б вибір між двома школами думки для тих, хто виступає за демократію: прихильників жорсткої влади та демократичних реалістів.
72.	<i>Against a backdrop of democratic deterioration around the world, Russia’s invasion of Ukraine suggests a different kind of dynamic: when democracy takes root—albeit imperfectly—in one country, this can present a serious threat to</i>	На тлі погіршення демократії в усьому світі вторгнення Росії в Україну свідчить про іншу динаміку: коли демократія вкорінюється — хоч і недосконало — в одній країні, це може

	<i>authoritarianism in another. (SDIU,IR)</i>	становити серйозну загрозу для авторитаризму в іншій.
73.	<i>To address these complexities, in November 2021 the European Commission launched the Team Europe Democracy (TED) initiative as an attempt to improve the democracy-support efforts of the EU and its member states by working better together. (SDIU,IR)</i>	Щоб вирішити ці складнощі, у листопаді 2021 року Європейська комісія запустила ініціативу Team Europe Democracy (TED) як спробу покращити зусилля з підтримки демократії ЄС та його держав-членів шляхом кращої співпраці.
74.	<i>Triggered by the conflict in Russia, it is possible that the United States and the EU will reprioritize strengthening democracy abroad by committing fresh resources to this task and taking steps to remove the incentives for backsliding. (SDIU,IR)</i>	Через конфлікт у Росії цілком можливо, що Сполучені Штати та ЄС змінять пріоритети зміцнення демократії за кордоном, виділяючи нові ресурси для цього завдання та вживаючи заходів для усунення стимулів для відступу.
75.	<i>A renewed focus on Europe and post-Soviet states is only likely to reduce the bandwidth that international donors have to think through and implement effective politics in Africa. (SDIU,IR)</i>	Поновлення уваги до Європи та пострадянських держав лише зменшить пропускну здатність міжнародних донорів для продумування та впровадження ефективної політики в Африці.
76.	<i>Meanwhile the democracy insists on maintaining democratic procedures, and grass-roots participation, because it understands that it's not</i>	Тим часом демократія наполягає на підтримці демократичних процедур і участі низового населення, оскільки розуміє, що це не просто

	<i>just ritual, it's the core of the values its citizens are fighting and dying for. (WUDD,IR)</i>	ритуал, це ядро цінностей, за які її громадяни борються і вмирають.
77.	<i>It would also give other countries in the region breathing room to plant democratic roots. (DPU,IR)</i>	Це також дало б іншим країнам регіону простір для вкорінення демократії.
78.	<i>The country has become a bulwark against authoritarian aggression, and it is critical that democratic institutions continue their support. (DUM,IR)</i>	Країна стала оплотом проти авторитарної агресії, і вкрай важливо, щоб демократичні інституції продовжували підтримувати її.
79.	<i>The International Republican Institute (IRI) has consistently been a core supporter of domestic reforms, bolstering efforts to transfer power from opaque decision makers to local actors and improve transparency and responsiveness. (TUUP,IR)</i>	Міжнародний республіканський інститут (IRI) незмінно виступає одним із основних прихильників внутрішніх реформ, зміцнюючи зусилля з передачі повноважень від непрозорих осіб, які приймають рішення, до місцевих акторів і покращує прозорість і оперативність.
80.	<i>Trends in the mentioned 2015 and 2021 surveys indicate Ukrainians have embraced and supported the country's decentralization efforts, which has helped foster a sense of unity in the country. (TUUP,IR)</i>	Тенденції у згаданих дослідженнях 2015 та 2021 років свідчать про те, що українці прийняли та підтримали зусилля з децентралізації країни, що допомогло зміцнити почуття єдності в країні.

81.	<i>People often still assume that peacebuilding only takes place after the guns have fallen silent, when in fact peacebuilding can and does take place before, during and after violent conflict, as our work over the past 20 years has demonstrated. (TUUP,IR)</i>	Люди часто все ще припускають, що розбудова миру відбувається лише після того, як зброя замовкла, хоча насправді розбудова миру може відбуватися і відбувається до, під час і після насильницького конфлікту, як продемонструвала наша робота за останні 20 років.
82.	<i>By contrast, Ukrainians' adherence to an inclusive society rests on a stronger preference for freedom and pro-democratic liberal values. (UDR,IR)</i>	Навпаки, прихильність українців до інклюзивного суспільства ґрунтується на сильнішій відданості свободі та продемократичним ліберальним цінностям.
83.	<i>In 2020, Ukrainians viewed freedom as non-tradable even with security and equality: 70 percent agreed that freedom is more important than equality and 31 percent declared that freedom is more important than security. (HDDA,IR)</i>	У 2020 році українці вважали свободу неторговою навіть за умови безпеки та рівності: 70 відсотків погодилися, що свобода важливіша за рівність, а 31 відсоток заявив, що свобода важливіша за безпеку.
84.	<i>These numbers confirm the previous findings that the conflict in the East of Ukraine contributed to setting Ukrainian society on an ultimate path toward the West. (HDDA,IR)</i>	Ці цифри підтверджують попередні висновки про те, що конфлікт на сході України сприяв орієнтуванню українського суспільства на остаточний шлях на Захід.

85.	<i>Inclusive society, freedom, non-violence, pro-democratic attitudes, intolerance to authoritarianism, and high moral standards are vital features that characterize Ukrainian society. (HDDA,IR)</i>	Інклюзивне суспільство, свобода, відмова від насильства, продемократичні настрої, нетерпимість до авторитаризму та високі моральні стандарти є життєво важливими рисами, які характеризують українське суспільство.
86.	<i>By contrast, Ukraine was defined by people as a highly trusting and inclusive society that allowed high levels of ethnic, civic, and communal identification among the residents of Ukraine. (HDDA,IR)</i>	Навпаки, Україна була визначена людьми як високодовірливе та інклюзивне суспільство, яке допускало високий рівень етнічної, громадянської та спільнотної ідентифікації серед жителів України.
87.	<i>In some countries that retain at least a semblance of democratic elections despite the leader's autocratic tendencies, opposition political parties have begun to paper over their policy differences to build alliances in pursuit of their common interest in ousting the ruler. (HDDA,IR)</i>	У деяких країнах, які зберігають принаймні подобу демократичних виборів, незважаючи на автократичні тенденції лідера, опозиційні політичні партії почали приховувати свої політичні розбіжності, щоб створити альянси в інтересах усунення правителя.
88.	<i>And it demands elevating public discourse, acting on democratic principles, and unifying citizens in the face of looming threats. (HDDA,IR)</i>	І це вимагає активізації суспільного дискурсу, дії на демократичних принципах і об'єднання громадян перед лицем загроз, що насуваються.

89.	<i>Democracy worthy of its name requires not only periodic elections but also free public debate, a healthy civil society, competitive political parties, and an independent judiciary capable of defending individual rights and holding officials accountable. (TUWFD,IR)</i>	Демократія, гідна свого імені, вимагає не лише періодичних виборів, а й вільних публічних дебатів, здорового громадянського суспільства, конкурентоспроможних політичних партій і незалежної судової системи, здатної захищати права особи та притягувати посадовців до відповідальності.
90.	<i>What is left after such blatant undermining of elections is no longer managed democracy but “zombie democracy”—a charade that has no pretense of a free and fair contest. (TUWFD,IR)</i>	Те, що залишилося після такого відвертого підриву виборів, — це вже не керована демократія, а «зомбі-демократія» — шарада, яка не претендує на вільні та чесні змагання.
91.	<i>The defense of human rights requires not only curbing autocratic repression but also improving democratic leadership. (TUWFD,IR)</i>	Захист прав людини вимагає не лише стримування автократичних репресій, а й покращення демократичного лідерства.
92.	<i>Being the least bad system of governance may not be enough if public despair at democratic leaders’ failure to meet today’s challenges leads to public indifference, if not despair, about democracy. That opens the door for charismatic autocratic leaders. (TUWFD,IR)</i>	Будучи найменш поганою системою управління може бути недостатньо, якщо громадський розпач через нездатність демократичних лідерів подолати сучасні виклики призводить до суспільної байдужості, якщо не розпачу, щодо демократії. Це

		відкриває двері для харизматичних авторитарних лідерів.
93.	<i>The colonial powers at times expanded voting rights and loosened restrictions on freedoms of expression and association, but local political leaders remained unelected, or the elections choosing them were marred by violence, intimidation, or fraud.</i> (TUWFD,IR)	Колоніальні влади часом розширювали виборчі права та послаблювали обмеження на свободу вираження поглядів і асоціацій, але місцеві політичні лідери залишалися необираними, або вибори, на яких вони обиралися, були затьмарені насильством, залякуванням або шахрайством.
94.	<i>She declares it “essential that America and her allies make clear that we never give in to autocrats”.</i> (TUWFD,IR)	Вона заявляє, що «важливо, щоб Америка та її союзники чітко дали зрозуміти, що ми ніколи не поступаємося авторитарам».
95.	<i>China’s gross overreaction is a classic example of precipitate escalation. Yet when Joe Biden asserted that the US would defend Taiwan militarily, the president’s office instantly backtracked, reasserting a policy of “strategic ambiguity”.</i> (TUTC,IR)	Груба надмірна реакція Китаю є класичним прикладом стрімкої ескалації. Однак коли Джо Байден заявив, що США будуть захищати Тайвань військовим шляхом, офіс президента миттєво відмовився, підтвердивши політику «стратегічної двозначності».
96.	<i>What is new is the conversion of the old western imperialism into a new order of western “interests and</i>	Новим є перетворення старого західного імперіалізму на новий порядок західних «інтересів і

	<i>values”, ready to be prayed in aid of any intervention. (TUTC,IR)</i>	цінностей», готових молитися за будь-яке втручання.
97.	<i>The fates of Ukraine and Taiwan merit every diplomatic support but they cannot be allowed to lurch downhill towards global war or nuclear catastrophe. (TUTC,IR)</i>	Долі України та Тайваню заслуговують будь-якої дипломатичної підтримки, але не можна допустити, щоб вони скотилися вниз до глобальної війни чи ядерної катастрофи.
98.	<i>This may reduce the effect – always overstated – of nuclear deterrence, and make them vulnerable to blackmail. (TUTC,IR)</i>	Це може зменшити ефект ядерного стримування, завжди перебільшений, і зробити їх вразливими для шантажу.
99.	<i>The White House urged Ms. Pelosi not to visit Taiwan, reflecting Washington’s delicate balancing act as it plays a central role in both dramas, seeking to strengthen the international order around Western values while avoiding a wider conflagration. (TUTC,IR)</i>	Білий дім закликав пані Пелосі не відвідувати Тайвань, що відображає делікатне балансування Вашингтона, оскільки він відіграє центральну роль в обох драмах, прагнучи зміцнити міжнародний порядок навколо західних цінностей, уникаючи при цьому ширшої пожежі.
100.	<i>Beijing has not offered the Kremlin military assistance, and it has been careful not to visibly undermine Western sanctions. (TUTC,IR)</i>	Пекін не пропонував Кремлю військової допомоги, і він був обережним, щоб явно не підривати західні санкції.

SUMMARY

The rapid development of cognitive linguistics is a hallmark of modern linguistics studies. Cognitive linguistics is focused on language as a tool for organizing, processing and transmitting information, as well as as a type of human cognitive ability. The concept phenomenon is inherently linked to this cognitive function of language.

The analysis of the concept as a unit of thinking and cognition begins with the study of the representation of the concept in language, that is, with the consideration of specific linguistic units that can provide an understanding of a particular concept. Only through verbalization does the concept become clear for general perception. At the same time, the objectification of the concept has an individual character, each person, depending on gender, age or profession, verbalizes a particular concept differently. In addition, the means of verbalizing a certain concept differ from one language to another. The study of concepts is carried out by identifying and analyzing the linguistic means of their representation as well as modeling their structure.

The issue of means of verbalization and translation of the concept of democracy remains extremely relevant even today, when the Ukrainian language is increasingly enriched with new concepts that do not have direct lexical equivalents in its vocabulary.

The relevance of the topic and the expediency of the scientific research are determined by insufficient study of the means of classification of the concept of democracy, its structure and means of equivalent translation into the Ukrainian language. Issues of adequacy and equivalence remain extremely relevant when translating the means of linguistic expression of the concept of democracy, since a considerable amount of these verbalized concepts belong to the non-equivalent vocabulary, and require a special approach for adequate and equivalent translation.

The purpose of the study is to study and analyze the features and ways of verbalizing the concept of democracy and its structure in English-language newspaper discourse, as well as its equivalent translation in texts using the Ukrainian language.

The set goal determines the solution of the following tasks:

- to study the means of semantic classification of the concept of democracy;
- to study the structural models of the concept of democracy
- to determine and analyze the pragmatic functions of means of verbalizing the concept of democracy;
- to research, define and analyze the translation strategies of reproduction of the concept of democracy in English-language newspapers using the Ukrainian language.

The object of our research is the means of verbalizing the concept of democracy in newspaper and informational texts.

The subject of the study is methods of equivalent reproduction of the concept of democracy in English-language newspaper discourse by means of the Ukrainian language.

The tasks were solved using a combination of the method of conceptual analysis of text fragments, the method of quantitative calculations, and the method of translation analysis of the text. In the process of researching this cognitive-linguistic phenomenon, we applied the method of the cognitive approach to the analysis of the concept of democracy and methods of its equivalent translation.

The scientific novelty of the conducted research lies, first of all, in the fact that the notion of a concept is an insufficiently studied phenomenon, and the issues of adequacy and equivalence remain extremely relevant when translating the means of linguistic expression of the concept of democracy, since a considerable number of these verbalized concepts belong to non-equivalent vocabulary and require a special approach to provide an adequate and equivalent translation.

The scientific novelty of this study also lies in the fact that in our work we collected and systematized information from various scientific sources, which makes it possible to find out and highlight the main means of structuring, classification and

equivalent reproduction of the concept of democracy in English-language newspaper and informational texts using the Ukrainian language.

The theoretical significance of this work is that the comprehensive analysis of means of verbalization and structuring of the concept of democracy contributes to the determination of their role, features and methods of translation. The research results obtained in the work are a certain contribution to the general theory of translation and cognitive linguistics.

The practical value of the obtained results lies, first of all, in the possibility of using the research materials in the compilation of educational and methodical manuals on lexicology, dictionaries and reference books of the English language, in particular dictionaries of new vocabulary.

In Chapter 1 we studied theoretical basis that is the key to solving the set goals. In particular, the theoretical part reveals the degree of development of the studied phenomenon in modern linguistics, for example, the main approaches to the study of the concept, its classifications, and translation strategies of concept reproduction are considered. In addition, in this chapter we studied the peculiarities of media discourse and the specifics of translating media discourse texts. The issue of definition, classification and systematization of concepts was dealt with by the following foreign and domestic scientists: O. Vezhbytska, S.A. Askoldova, V.G. Nikonova, D.S. Lykhachev, N.D. Arutyunov, Yu.S. Stepanov, N.Yu. Shvedov, V.A. Maslova, I.A. Sternin, V.V. Kolesov, V.I. Karasyk et al.

In Chapter 2 we studied and analyzed the main means of semantic classification of the concept of democracy, the structural models of the concept of democracy as well as the pragmatic functions of the means of verbalizing the concept of democracy in English-language newspaper discourse.

Chapter 3 highlights the results of the research on methods of equivalent reproduction of the concept of democracy in the Ukrainian language in translations of texts of English-language newspaper discourse, as well as the application of translation

transformations to preserve the pragmatic functions of the concept of democracy in the translation of texts of English-language newspaper discourse.

The Appendix "The concept of democracy in English-language newspaper and informational texts and the peculiarities of their translation into Ukrainian" contains 100 fragments in the original English language and translated Ukrainian version with the studied linguistic phenomenon.